№ 152 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאָדזשער טאַגעבלאַט

היינט 6 זייטען

23-טער יאהרגאנג | 2 lipca 1930 r. | מיטוואָך, ו' תמוז פ' חקת תר"צ | רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 10057, פון אדמיניסטראַציע 10047.

ניט מיט די נאצ. מינדעהייטן נאר מיט די ענדעקעס

האט דער „צענטראלעוו" בעשלאסן צו געהן געמיינזאם

מעהרהייט פון „צענטראלעוו" פאר צונויפרופען אַן'אויסערגעוו. סיים-סעסיע ערשט נאכ'ן שניט

גרויסע פאליטישע בעראַטונג מיט מאַרשאַל פילסודסקי אין דרוסקעניק

„צענטראלעוו" שטעלט זיך אין ענגען קאנטאקט מיט די ענדעקעס

וואַרשאַ, 1. יולי. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אין משך פון היינטיגען טאָג זענען ווייטער פאָרגעקומען בסדר'דיגע בעראַטונגען פון „צענטראַלעוו". אויף דער טאָג-אָרדנונג האָט זיך געפונען די פראַגע וועגען ווענדען זיך מיט אַ פּעטיציע צום מלוכה-פּרעזידענט מכח צונויפרופען אַ נייע אויסערגעוועהנליכע סיים-סעסיע. די מעהרהייט פון די „צענטראַלעוו"-פיהרער האָבען זיך אַרויסגעזאָגט נעגען צוזאַמענרופען איצט אַ סיים-סעסיע, ד. ה. אַז דער קאַמף מיט דער רעגירונג זאָל שוין איצט אונטערגענומען ווערען. די מעהרהייט איז דערפאַר, אַז אַ נייע סיים-סעסיע דאַרף מען צונויפרופען ערשט נאָכ'ן שניט.

ווייטער איז דעבאַטירט געוואָרען די פראַגע וועגען שטעלען זיך אין קאָנטאַקט מיט אַנדערע סיים-קלובען, וואָס געפינען זיך אין אָפּאָזיציע לגבי דער רעגירונג. דער פאָרשלאַג זיך צו פאַרבינדען מיט די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען איז אָפּגעוואָרפען געוואָרען. עס איז אַרויסגעזאָגט געוואָרען די מיינונג, אַז אַ מיטאַרבייט מיט די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען קאָן נישט ברענגען צו קיין דויערנדע רעזולטאַטען. דאַגעגען איז אָנגענומען געוואָרען דער בעשלוס, אַז עס איז נויטיג זיך צו שטעלען אין אַ'ענגען קאָנטאַקט מיט די ענדעקעס.

דער ענדעקישער סיים-קלוב איבט אויס אַ דרוק, אַז שוין איצט זאָל די סיים אָפּאָזיציע פאַרלאַנגען צונויפצורופען אַ סיים-סעסיע.

וויכטיגע פאליטישע קאנפערענץ אין דרוסקעניק

וואַרשאַ 1. יולי. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) די רייזע פון פּרעמיער סלאַוועק קיין דרוסקעניק שטעהט אין שייכות מיט די שריט, וואָס די רעגירונג האָט בדעה אָנצונעמען נעגען דער אַקציע פון „צענטראַלעוו".

היינט איז אין דרוסקעניק פאָרגעקומען אַ גרויסע פּאָליטישע בעראַטונג צווישען מאַרשאַל פּילסודסקי און פּרעמיער סלאַוועק.

די ידיעה פון די וואַרשאַוער אָווענד-בלעטער, אַז אין דער קאָנפערענץ זאָל זיך אויך דאָבען בעטייליגט דער מלוכה-פּרעזידענט, שטימט נישט מיט'ן אמת.

מלוכה-פרעזידענט צוריקגעקומען קיין ווארשא

וואַרשאַ, 1. יולי. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט איז דער מלוכה-פּרעזידענט מאָשטשיצקי צוריקגעקומען קיין וואַרשאַ פון דער רייזע איבער'ן ווילנער קאַנט.

אנטיסעמיטיזם אין מעקסיקא

מעקסיקאָ, 1. יולי. (יטא) פון פערשידענע שטעט אין לאַנד קומען אָן אַלאַרמירענדע ידיעות וועגען אַנטיסעמיטישע אַרויסטריטען.

מלוכה-פרעזידענט אפגעלעגט די סעסיע פון שלעזישען סיים

קאַטאָוויץ 1. יולי (ספּעצ. צום „ל-ט.") היינט פריה האָט דער שלעזישער וואָיעוואָדע גראַזינסקי איבערגעגעבען דעם מאַרשאַלעק פון שלעזישען סיים אַ דעקרעט פון מלוכה-פּרעזידענט וועגען אָפּלעגען די סעסיע פון שלעזישען סיים.

ווי מיר דערוויסען זיך, איז די סיבה פון אָפּלעגען די סיים-סעסיע די אָפּאָזיציאָנעלע שטעלונג פון קאָרפאַנטי'ן און דעם דייטשען קלוב לגבי דעם בודזשעט, וואָס איז נאָך אָנגענומען געוואָרען דורכ'ן שלעזישען וואָיעוואָדע בעת דער שלעזישער סיים איז געווען געשלאָסען און שפּעטער איז דער בודזשעט בעשטעטיגט געוואָרען דורך דער רעגירונג.

„דואר היום" פאדערט אויף די ציוניסטישע עקזעקוטיווע צו אינטערווענירען, אז מען זאָל ושאַבאָטינסקי'ן אריינלאזען קיין א"י

ירושלים, 1. יולי. (יטא) אין אַ לייט-אַרטיקעל אין „דואר היום" פאָדערט וואַלפגאַנג פאָן ווייזעל אויף די ציוניסטישע עקזעקוטיווע צו אינטערווענירען ביי דער ארץ-ישראל-רעגירונג, אַז זי זאָל ערלויבען ושאַבאָטינסקי'ן אַריינצוקומען קיין ארץ-ישראל. ווייטער מאַכט ער פאָרוואורפען דער עקזעקוטיווע, הלמאי זי האָט עס ביז איצט נאָך נישט געטון.

ווי דער „יטא"-קאָרעספּאָנדענט דערוויסט זיך, האָט די ציוניסטישע עקזעקוטיווע ביז איצט נישט בעקומען קיין שום ווענדונג זיך צו פאַרנעמען מיט דעם ענין.

געשטארבען דער יודישער אקטיאָר שמואל טוביה טאַבאַטשניקאָוו

ניו-יאָרק, 1. יולי. (יטא) היינט איז דאָ געשטאָרבען אין עלטער פון 69 יאָהר דער בעקאַנטער יודישער אַקטיאָר שמואל טוביה טאַבאַטשניקאָוו. דער פערשטאָרבענער איז 40 יאָהר געווען טעטיג אויף דער יודישער ביהנע.

די פרויען-ליגע וועגען א יודיש-אראבישער פערשטענדיגונג

לאָנדאָן, 1. יולי. (יטא) די פרויען-ליגע האָט בעשלאָסען אין הערבסט צו דעלעגירען איינינע מיטגלידער קיין ארץ-ישראל. די דאָזיגע דעלעגאַציע וועט פיהרען אַן'אויספאָרשונג וועגען די מעגליכקייטען פון די יודיש-אַראַבישע פער-שטענדיגונג און וועגען די מיטלען, וואָס דאַרפען אָנגענומען ווערען.

צוויי יודען ארעסטירט איז חשד פון פערוואונדען אן'אראבער

ירושלים, 1. יולי. (יטא) אין ברידער שאַפּירא. זיי ווערען בעשולדיגט אתליט זענען אַרעסטירט געוואָרען די אין פערוואונדען אַן'אַראַבער.

דער אמעריקאנער יוד. אקטיאָרען-יוניאָן געגען די יוד. קלאנג-פילמען

ניו-יאָרק, 1. יולי. (יטא) דער יודישער אַרטיסטען-פעראיין האָט אויפגעפאָדערט אַלע מיטגלידער נישט אָנטייל צו נעמען אין יודישען קלאַנג-פיל, ווייל דער קלאַנג-פילם שטערט די צוקונפט פון יודישען טעאַטער.

בעמערקונג פון רעדאַקציע: אויספיהרליכער וועגען די בעשלוסען פון דער אַקטיאָרען-יוניאָן וועלען די לעזער געפינען אויף דער 3-טער זייט אין היינטיגען נומער אין אַ בעריכט פון אונזער ניו-יאָרקער קאָרעספּאָנדענט.

* * *

בעקאנטמאכונג

דערמיט מאַכען מיר העפליך בעקאַנט די ג' קליענטעלע, אַז דעם 30 יוני ד. י. האָבען מיר געעפענט

אַ רעפּרעזענטאַנץ אין לאדז אויף יוליוש-גאַס 1

רוג פּזשעיאַזד טעל. 206-90. מיר ערלעדיגען דרינגענד און סאָליד:

צווישענשטאַטישע טראַנספּאָרטען

מיט אַנ'איינענעם אויטאָבוס-טאַבאָר אויפ'ן וועג לאָדז — וואַרשאַ.

די אויטאָמאָבילען שיקען מיר אַרויס 2 מאָל טעגליך. מיר נעמען אָפּ אַליין פון דעם אָפּשיקער און שטעלען צו דעם אָפּנעמער אַלע אַרט געפּעק אָהן אונטערשיד פון וואָג אָדער צאָהל. די עקספּעדירטע סחורות זענען אַסעקורירט. פולע פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר דער וואָג און אָנפּערטרויטע סחורות. שנעלע און ביליגע קאָמוניקאַציע.

לאָקאַלע איבערפיהרונג פון מאַשינען, קעסלען הייץ-און בוי-מאַטעריאַלן

עקספּעדיציע פון וואָגען- און קלענערע געפּעק מיט דער באַהן.

איבערפיהרונג פון מעבעל מיט וואַגאָנען און אויטאָבוסען.

אַסעקוראַציע – אינקאַסאָ – מאַגאַזינערין קאָנקורענץ פרייזען.

מיט אַכטונג עקספּעדיציע און טראַנספּאָרטען-הויז

BRONISŁAW SEIDEL & S-ka

געז. מ. ב. ה.

Warszawa, ul. Wronia 33, tel. 112-80, 449-33

רעפּרעזענטאַנץ איז לאדז: יוליוש-גאַס 1, טעל. 206-90.

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז געשטאָרבען אין עלטער פון 65 יאָהר מיין ל. מאַן, אונזער הייסגעליבטער און אונפער-געסליכער פאָטער, שוויגער-פאָטער און גרויס-פאָטער

נ"ע

יחיאל טאפּה

ב"ר צבי הערש ז"ל

די לויה קומט פאַר היינט מיטוואָך ד. 2 יולי 12 אַ זייגער מיטאָג פון טרויער-הויז זאַוואַדזקא 39, וועגען וואָס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די טיף טרויערנדע פאַמיליע.

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז געשטאָרבען אין עלטער פון 65 יאָהר אונזער לאַנג-יעהריגער מיטגליד

נ"ע יחיאל ב"ר צבי הערש ז"ל טאפּה

מיר פאָדערן אויף אַלע מתפללים אָפּצוגעבען דעם פערשטאָרבע-נעם דעם לעצטען כבוד און אָנטייל צו נעמען אין דער לויה, וואָס קומט היינט פאָר פון טרויער-הויז זאַוואַדזקא 39, 12 אַ זייגער מיטאָג

הגבאים והמתפללים של החברה חיטים

זאַכאָדניא 42.

Dr. Med. E. Reicher

ספּעציאַל אַרצט

פאַר הויט האָר אין ווענערישע קראַנקהייטען

דיאַטערמיע-בעהאַנדלונג און עלעקטרא-טעראַפּיע

פּאָלודניאָוואַ 28 טעל. 201-93. נעמט אָן פון 8–11 פריה און 6—9 אָווענד. זונטאָג פון 9–2 מיטאָג.

פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען

Dr. med. H. Lajchter

צאָהן-כירורג

קיפער, דזשאַנסלעס גומען, צינג-קראַנקהייטען א.ד.ג.

זשעלאַזנאַ 9 טעל. 149-66 1 שטאָק פראָנט.

נעמט אָן פון 2.30 נ"מ. ביז 6.30 אָוו.

Dr. med. Adam Bender

נאַרוטאָוויטשאַ 30 טעל. 114-75

ספּעצ. פאַר אינערליכע און האַרץ-קראַנקהייטען

Dr. EBIN

Piotrkowska 10

przeprowadził się na

Al. Kościuszki 39 — róg — Andrzeja

Dr. Niewiażski

אַנדזשעיאַ 5 טעל. 159-40

נעמט אָן פון 8–11 פריה און פון 5–9 אָווענד.

ספּעציאַליסט

פאַר סיפיליס, טריפּער און מ ע נ ע ר-ש וו ע כ ע

בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

פאַר דאַמען ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.

סטאַרשי כירורגישער פעלדשער

י. סענדער

פּאָמאָרסקאַ 14, טעל. 162-83

פראָנט 2-טער שטאָק,

וועלכער האָט פּראַקטיצירט אין פּאָזנאַנסקי'ס שפּיטאָל 14 יאָהר, נעמט אָן אַלע אַרט קראַנקע צו יעדע צייט

ווינער ארטאָפּעדישע פּראַצאָווניע

– אונטער אויפזיכט פון אַ דאָקטאָר ספּעציאַליסט – מאַכט לויט גיפּס-מאָדעלען וואָקלאַדקעס געגען פלאַט פיס קינסטליכע פיס, אָרטאָפּעדישע באַרסטעטען און אַפּאַראַ-טען א. ז. וו. גדאַנסקאַ 28, וו. 1, פון 5–7 אָווענד

Dr. med. H. Różaner

ספּעציאַליסט פון הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען און קינדערלאָזיגקייט

נאַרוטאָוויטשאַ 9, טעל. 128-08

נעהמט אָן פון 8–10; 5–8 אָווענד

אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

KRYNICA

Dr. med.

Mikołaj BORNSTEIN

ordynuje jak w ubiegłych latach

w Willi „BELMONT"

Dr. med Feldman

אַכושער און פרויען-אַרצט

Rzgowska 5, telef. 191-08

פון 3–5 און אין לעטשניצע Piotrkowska 62 פון 5.30–7.30

Dr. med. J. Goldberg

ספּעציאַליסט פאַר אויגען-קראַנקהייטען

נעמט אָן פון 11–1 טעגליך

נעגעלניאַנאַ 15 וואָלטשאַנסקאַ 10 טעל. 186-13

אלארמירענדע ידיעות פון גאנץ פוילען

וועגען מאסענהאפטען כאראקטער פון די שטייער-עקזעקוציעס

פארשלאג צו בעגרעניצן די אימיגראציע קיין אמעריקא

ווערט דורך קאנגרעס-קאמיסיע אפגעווארפען

גרויסע פאניק אויף דער פראווינץ

צוליב דער פערשטארקטער טעטיגקייט פון די שטייער-אמטען

וואַרשאַ, 1. יולי. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) צו די צענטראַלע ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס קומען אָן אַלאַרמירענדע ידיעות פון כמעט דער גאַנצער פּוילישער פּראָווינץ וועגען דער פערשטאַרקטער אַקציע פון די שטייער-עקזעקוטאָרען. אין אַלע שטעטלעך קומען איצט פאָר מאַסענהאַפטע עקזעקוציעס פאַר פערשידענע שטייערן ביי די מיטעלע און קליינע סוחרים און האַנדווערקער. די סיבה פון דער פערשטאַרקטער טעטיגקייט פון די פּראָווינציעלע שטייער-אַמטען איז דער צירקולאַר פון וויצע-פינאַנץ-מיניסטער גראָדזינסקי. אין דעם צירקולאַר ווערען די נאַמעלנקייטען פון די שטייער-אַמטען אויפגעפאָדערט צוריקצוציהען די אויסלייגען פון די עקזעקוטאָרען און אויפצוהויבען מאָבילזירען דעם גאַנצען בעאַמטען-פערסאָנאַל צו דער איינמאָהנונג פון די שטייערען.

אין צירקולאַר זאָגט זיך, אַז די פינאַנץ-קאַסע איז איצט פוסט צוליב דעם וואָס דער שווערער קריזיס ערלויבט נישט די פּויערים צו בעצאָהלען זייערע שטייערען, מוז מען דעריבער זעהען איינצומאָרגען ביי די סוחרים און די שטעט.

צווישען דער יודישער בעפעלקערונג אויף דער פּראָווינץ הערשט דעריבער אַ גרויסע פּאַניק.

אפגעווארפען דעם פארשלאג

צו פערקלענערן די אימיגראציע קיין אמעריקא אויף 50 פראצענט

ניו-יאָרק, 1. יולי. (יטא) די אימיגראַציע-קאָמיסיע ביים אַמעריקאַנער קאָנגרעס האָט מיט 6 שטימען געגען 4 אָפּגעוואָרפען דעם פאָרשלאַג פון דעם קאָמיסיע-פאָרזיצענדען דזשאָנסאָן צו פערקלענערן די איינוואַנדערונגס-קוואָטעס פאַר אַלע איראָפּעאישע לענדער אויף 0 פראָצענט.

פאר א מלוכה-איבערקעהרעניש אין פינלאנד?

א פויערן-מארש אויף די הויפט-שטאט פון פינלאנד

העלסינגפאָרס, 1. יולי. (אטו) דער גרויסער פויערים-מאַרש אויף העלסינגפאָרס איז בעשטימט געוואָרען אויפ'ן 7. יולי. דער אויסערן-מיניסטער פּראָקאָפּע האָט ערקלערט פאַר פּרעסע-פערטרעטער, אַז די לאַפּואַר-בעוועגונג האָט נישט קיין שום געמיינזאַמעס מיט פאַשיזם און דיקטאַטור. די בעוועגונג טראָגט אַ כאַראַקטער פון אַ פאָלקס-בעוועגונג און בערוהט אויף רעליגיעזע, עטישע און נאַציאָנאַלע יסודות. די לאַפּואַר-בעוועגונג וועט פיהרען איהר טעטיגקייט נאָר אין די ראַהמען פון געזעץ און אויפנעהמען אַ קאַמף געגען די קאָמוניסטען.

שרפות-מגפה איוף דער פוילישער פראווינץ

גאנצע דערפער שטעהען אין פלאמען

וואַרשאַ, 1. יולי. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) פון גאַנצען לאַנד קומען אָן ידיעות וועגען מאַסען-שרפות. די שרפות-מגפה האָט אַרומגענומען די גאַנצע פּוילישע פּראָווינץ. בעזונדערס שאַרפע פאָרמען האָט די מגפה אָנגענומען אין פּויזנער קאַנט. עס קומען פאָר שרפות אין שטעטלעך, דערפער. עס שטעהען אין די פלאַמען מיהלען, דאָרפישע וואָלין- און ווירטשאַפטס-הייזער. אין קעלצער געגענד איז אָפּגעברענט געוואָרען אַ סטאַראָסטווע, און וועלכע עס האָבען זיך געפונען צוויי פּאָראָנקעס, וואָס זענען פערברענט געוואָרען אויף קויל.

גרויסע שרפה אויף נאלעווקי 17

דער שאדן בעטרעפט איינינע הונדערט טויזענד זל.

וואַרשאַ, 1. יולי. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אויף נאַלעווקי 17, אין האַרץ פון יודישען וואַרשאַ, איז היינט אויסגעבראָכען אַ גרויסע שרפה, עס זענען אָפּגעברענט געוואָרען מעהרערע געשעפטען, ווי אויך פּריוואַטע וואָהנונגען. די שרפה האָט געדויערט איינינע שעה. איינינע פייערלעשער-אָפּטיילונגען האָבען געאַרבייט אויף איינצולעשען דאָס פייער. גרויסע שאָדענס האָט געליטען דאָס עקספּעדיציע-הויז פון אברהם פערלמוטער, וועלכעס איז איינגאַנצען פערברענט געוואָרען. די שאָדענס בעטרעפען איינינע הונדערט טויזענד זלאָטים.

רומענישע רעגירונג רעגולירט די מינדערהייט-פראגע

בוקאַרעשט, 1. יולי (יט"א) די רומענישע רעגירונג האָט ערקלערט, אַז אַ ספּעציעלע קאָמיסיע וועט אויסאַרבייטען אַ סטאַטוט וועגען די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען. אין הערבסט וועט דער סטאַטוט איבערגעגעבען ווערען דעם פּאַרלאַמענט צו בעטראַכטען.

היינט קומט פאר די לויה פון פוילישען דיכטער אייזמאנד

וואַרשאַ, 1. יולי. (טעלעפאָניש) היינט האָט מען קיין וואַרשאַ געבראַכט דעם קערפּער פון טראַגיש-פערשטאָרבענעם פּוילישען דיכטער יוליאַן אייזמאַנד.

מאָרגען מיטוואָך וועט פּאָרקומען די לויה.

25 טויזענט דאלאר

האָבען נעכטען געוואונען די בעזיצער פון דאלארבאָנדס

וואַרשאַ, 1 יולי (טעלעפ.) היינט 10 אַ זייגער פריה איז פאָרגעקומען אין קליינעם קאָנפערענץ-זאַל פון פינאַנץ-מיניסטעריום די 27. כסדר'דיגע ציהונג פון די פּרעמיעס פון דער 5 פּראָצענטיגער דאָלאַר-הלואה.

צוזאַמען זענען אַרויסגעצויגען געוואָרען 57 פּרעמיעס אויף דער אַלגעמיינער סומע פון 25 טויזענד דאָלאַר.

דאָס הויפּט-געווינס פון 8 טויזענט דאָלאַר איז געפאַלען אויפ'ן נומ. 66810.

3000 דאָלאַר האָט געוואונען דער נומער 419116.

צו 1000 דאָלאַר די נומערן:
841480 889370 832324 045878 .388857

צו 500 דאָלאַר די נומערן:
53.900 854809 277732 323768
132878 064855 985359 363706
.998559 992199

צו 100 דאָלאַר נומער:
777884 116318 341889 523940
600723 195685 934977 593369
585820 580820 179962 056928
153396 922285 469550 010201
329958 394334 246958 628275
924755 824591 623947 808125
641203 972506 337215 707804
636112 195282 243172 999499
535125 470162 323525 675122
.151901 426327 171668 492480

ווער האט געשאסען אויפ'ן יוד. שומר אין „תל יוסף"

ירושלים. 1 יולי (יט"א) די אויספאָרשונג אַרום אָנפאַל אויף דער קאָלאָניע „תל יוסף", בעת וועלכער עס איז דערשאָסען געוואָרען דער יודישער שומר פינקעל, האָט פעסטגעשטעלט, אַז די אָנפאַלער שטאַמען פון אַ נאָהענטען אַראַבישען דאָרף. די קויל, מיט וועלכער פינקעל איז דער'הרג'עט געוואָרען, שטאַמט פון אַ בריטישער ביקס.

מיניסטער פאטעק ביים מארשאל פילסודסקי

וואַרשאַ, 1. יולי (וויפּ) מיניסטער פּאַטעק, דער פּוילישער געזאַנדטער אין מאָסקווא, וועלכער ווײַלט איצט אין פּוילען, איז אויפגענומען געוואָרען פון מאַרשאַל פילסודסקי אין דרוסקעניק. די טעמא פון דער קאָנפערענץ איז נישט בעוואוסט.

פראצעס געגען געוו. ב. ב.-דעפוטאט פאר מיסבריכען

וואַרשאַ, 1. יולי (וו. פּ.) אין אויגוסט וועט אין ראַדאָמער קרייז-געריכט פאָרקומען דער פּראָצעס געגען געוו. ב. ב.-דעפּוטאַט באַצמאַגאַ. ער ווערט בעשולדיגט אין אַ רייה מיסברויכען מיט קהל'שע געלדער.

80 מיליאן זל. רעגירונגס-הילף פאר די ערד-בעזיצער

וואַרשאַ, 1. יולי. (טעלעפאָניש) די רעגירונג האָט אונטערגענומען אַ הילפס-אַקציע פאַר די ערד-בעזיצער, וועלכע האָבען געליטען פון קריזיס און דער פּרייזען-ירידה פון ערד-פּראָדוקטען.

ביז איצט האָט די רעגירונג ערמעגליכט 40 מיליאָן זל. אַגראַר-קרעדיטען אויף תבואה-משכנות. ווייטערע 40 מיליאָן זל. זענען בעשטימט געוואָרען אויף צו פערגרעסערען די מלוכה-תבואה-רעזערווען.

פראהיביציע-קאמיסאר פאר אפשא-פען דעם אלקאהאל-פערבאט

ניו-יאָרק. (אטו) דער ניו-יאָרקער פּראָהיביציע-קאָמיסאַר קאַמפּבעל האָט נאָך דרייַ יאָהר פערנעהמען זיין אַמט זיך אָפּגעגעבען אין רעמיסיע.

אין אַ פּרעסע-אינטערוויו האָט ער ערקלערט, אַז אויפ'ן יסוד פון זיינע ביז-איצטיגע בעאָבאַכטונגען דאַרף מען דורכאויס אָפּשאַפען דעם אַלקאָהאָל-פערבאָט אין אַמעריקא.

456 שעה אהן איבערייס אין דער לופט

נייער גרויסער וועלט-רעקאָרד אין דער לופטפליעריי

שיקאַגאָ, 1. יולי. (ספּ. צום „ל.ט.") דער עראָפּלאַן „סיטי אָף שיקאַגאָ" האָט געלאַנדעט נאָכמיטאָג, נישט קוקענדיג אויף גרויסען שטורם פערטיגעזעצט זיין פליהען.

אין אַוועגר האָט מען צום 167. מאָל אין דער לופט צוגעשטעלט בענזין-רעזערווען. פאַר 166. מאָל האָט שוין דער עראָפּלאַן פערמאָגט אַזוי ווענוג ברען-מאַטעריאַל, אַז עס וואָלט גענוג געווען קוים אויף 5 מינוט.

ביז איצט האָט דער עראָפּלאַן שוין פערנוצט אויף זיין אַלצייטיגער רייזע 28 טויזענד ליטער בענזין און 1280 ליטער אייל.

10 אַ זייגער אָוועגר האָט דער עראָפּלאַן שוין פערבראַכט 456 שעה אין דער לופט.

ציוניסטישע אפאזיציע וויל איבערגעבען די לייטונג בראנדייס'ן

בעשטימען נישט צו וואַרטען אויף דער קאָנפערענץ און גלייך אויפפאָדערן בראַנדייס'ן ער זאָל איבערנעהמען די פיהרערשאַפט.—מאַק'ס אַטאַקעס אויף ליפּסקי.

ניו-יאָרק. (ספּ. צום „ל. ט.") אין האָטעל „פּענסילוואַניע" איז אָפּגעהאַלטען געוואָרען אַ מיטינג פון ציוניסטען, וועלכע זענען די לעצטע יאָהרען געווען אין אָפּאָזיציע צו דער איצטיגער ציוניסטישער לייטונג. די מאַק-גרופּע איז מיטינג זענען געווען די וועלכע, וואָס האָבען זיך דער לעצטער ציוניסטישער קאָנפערענץ בעקעמפט די איצטיגע לייטונג אונטער פערשידענע לאָזונגען, ווי „צוריק צו הערצל". „ציוניסטישע לינגע פאַר בראַנדייס", „ציוניסטען-רעוויזיאָ-ניסטען" א.א.וו. דאָס יאָהר זענען זיי אָבער אונטער דעם נייעם נאָמען „אונז אָפּהענגיגע און ניימראַלע".

די פערזאַמלונג האָט אָנגענומען צוויי בעשלוסען:

דער ערשטער בעשלוס איז, אַז די פערזאַמעלטע פאָדערן אויף דעם ריכטער בראַנדייס מיט זיינע חברים באַלד איצט בערציגנעהמען די פיהרערשאַפט פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אויף די בעדינגונגען פון דעם בראַנדייס-מאַק-מעמאָראַנדום. אויף דער איינוואַנדערונג פון מאַנגעל, אַז מען דאַרף כאָטש וואַרטען ביז דער קאָנפערענץ אין קלעוולאַנד, האָבען די פיהרער געענטפערט, אַז דאָס איז נישט גוטיג.

די צווייטע רעזאָלוציע איז, צו שיקען אַ קאָמיטעט פון זיבען פערזאָן צו ריכטער בראַנדייס און זיין זומער-וואָהנונג, און אויך צו דער איצטיגער לייטונג און זיי מיטטיילען וועגען בעשלוס.

אַלע רעדנער זענען געווען איינשטימיג אַז די „ליפּסקים דאַרפען גערן", אָבער נישט אַלע זענען געווען איינשטימיג בנוגע דעם מעמאָראַנדום פון דער בראַנדייס-גרופּע, צוליב וועלכען דער מיטינג איז פערגרופען געוואָרען. די דאָזיגע אפיקורסים זענען „בעאַרבייט" געוואָרען פון די אָן-געגעבער, וועלכע האָבען דער-צעהלט „סודות" וועגען געשפּרעכען, וואָס זיי האָבען געהאַט מיט דעם, אָדער מיט יענעם פון דער בראַנדייס-גרופּע.

דער יונגער ווייז האָט געשריגען, אַז „דער ציוניזם" איז פּאַנקראָט. פון דער איצטיגער לייטונג קאָן מען בעסערס נישט ערוואַרטען. מען מוז נאָכגעבען אַלע בעדינגונגען פון דער בראַנדייס-גרופּע"

זעלדין האָט אויסגערופען מיט היץ: „די צוקונפטיגע פּאָליטישע אַרבייט פון ציוניזם וועט געפיהרט ווערען און וואַשינגטאָן און נישט אין לאָנדאָן, און בלויז די בראַנדייס-מאַק-גרופּע איז ראוי דערצו".

סמערטענקאָ האָט געזאָגט, אַז מען מוז אָננעהמען דעם מעמאָראַנדום, „ווייל בראַנדייס וויל נישט אַרבייטען מיט די ליפּסקים, פישמאַנס און וויסגאַלס, ווייל זיי שטערען בלויז די אַרבייט".

אַ דריטע רעזאָלוציע צו דאַנקען דער איצטיגער לייטונג פאַר נעהמען די אינ-ניציאַטיווע און פּרובען ברענגען בראַנדייס'ן צוריק צו אַקטיווער טעטיגקייט אין דער אָרגאַניזאַציע, איז דורכגעפאַלען מיט 34 געגען 28 שטימען.

* * *

ניו-יאָרק, 1. יולי. (יטא) דער ראַבינער סטיפען ווייז האָט פערעפענט-ליכט אַן ערקלערונג, אַז ער שליסט זיך אָן צו דער בראַנדייס-גרופּע.

—:0:—

שארפער ארויסטריט געגן מארשאלעק דאשינסקי

דאשינסקי'ס ארט אלס סיים-מארשאלעק בלייבט לעדיג...

און'ם נעכטיגען נומער פון דער „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ", דעם אָפּיציאָן פון דער רעגירונג, איז פערעפענטליכט אַ לענגערע רעדאַקציאָנעל, געווידמעט דעם קראַקאָוער קאָנגרעס פון „צענטראָלעוו" אונטער'ן נאָמען: „אויפ'ן שוואַרצען וועג פון דער אַנאַרכיע". די צייטונג קריטיקירט שאַרף דעם „צענטראָלעוו", בעזונדערס דעם סיים-מאַרשאַלעק דאַשינסקי.

„דער סיים-מאַרשאַלעק אונזער דאַשינסקי — שרייבט די „גאַז. פּאָל." — האָט אַרויסשיקענדיג די בעגריסונגס-דעפּעשע צום קראַקאָווער קאָנגרעס בפירוש געוואוסט, וואָסערע רעזאָלוציעס עס וועלען דאָרט ווערען אָנגענומען. ער האָט געוואוסט, אַז די רעזאָלוציעס וועלען ענטהאַלטען אַנ'אַטאַקע אויפ'ן מלוכה-פּרעזידענט און מען וועט אַפּעלירען צו די אויסערליכע פאַקטאָרען, וואָס עס איז געווען די אינטערעסען פון דער פּוילישער מלוכה. דער סיים-מאַרשאַלעק האָט, אַרויסשיקענדיג די דעפּעשע, געשטיצט און צוגעגעבען חשק די אַנאַרכיסטישע און אַנטי-מלוכה'שע שריט. ער, וועלכער האָט זיך איינמאָל אַלין גע-נומען די רעכט עפענטליך צו פערטרעטען דעם מלוכה-פּרעזידענט... איצט מוזען מיר בעטראַכטען דאָס אָרט פון סיים-מאַרשאַלעק פאַר לעדיג. ה' אינגאַ-צי דאַשינסקי האָט מאָראַליש פערלוירען דאָס רעכט, הגם דאָס מלוכה רעכט שוצט זיין אונבערוהרליכקייט. זאָל ער, אַלזאָ, צוזאַמען מיט טוגוט'ן ווייטער געהן אויף דעם וועג, אויף וועלכען ער איז אַרויף אין טאָג פון קראַקאָווער קאָנגרעס. דער דאָזיגער וועג פיהרט דירעקט צום קבר פון ניעוויאַדאָמסקי'ן".

—:0:—

אלע יודען מוזען וויסען, דאָס אַקטען, אינטערציזעס, דראָוויזנעס ווי אויך קלאַוזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס ווערען ערלעדיגט אין פערלויף פון 24 שעה אין דער רעכטסקאָנסולענטען-ביוראָ „ווערסטאַ" צעגיעלניאַנאַ 43.

אַנאָנסען אין „לאָדזער טאָגעבלאַט" האָבען דעם גרעסטען ערפאָלג

לאדזער טאגעבלאט

ד״ר רעדאקטאר־אמט־שטונדן פון 6 ביז 7 אין אווענט.
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטן ווערן נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16
טעלעפאנען: רעדאקציע 100-57, אדמיניסטראציע 100-47

קיין איבערברוכס־דאטע
איז דער געשיכטע פון פוילען

ובכן הייסט עס, האלטען מיר שוין נאכ׳ן קאנגרעס פון די זעקס גרופּירונגען, וועלכער איז אויסגעפאלען גלענצענד, ווי עס זאגען די אנהענגער, אדער מיטעלמעסיג, ווי עס ווילען האבען די געגנער, אבער לויט אלעמענס מיינונג— אין דער פולער רוה און ערנסטקייט. און, ווי מ׳האט גערעכענט פריהער אויסוועהען, האט זיך איצט אנגעהויבען א גרויסער וכוח וועגען דער צאהל אנטיילנעמער פונ׳ם קאנגרעס... איינע פון די קראקאווער צייטונגען האט ממש ארויסגעוויזען א וואונדערליכע אריענטאציאנס־פעהיגקייט, און זי האט אפגעוואויגען און אפגעמאסטען אויף דער האר, 7,500 בעטייליגטע, כמעט א בוכהאלטערישע פינקטליכקייט. אנדערע זעהען ווידער די ציפער אביסעל ארויף און עס קומט ביי זיי אויס די קיילעכדיגע 30 טויזענד. ווי מ׳זעהט, איז פון איין ציפער צו דער צווייטער א גאנץ היבשער מהלך, און ווי עס שיינט, וועט מען שוין קיינמאל נישט קענען פעסטשטעלען די גנויע גרויס פון דער קראקאווער מאניפעסטאציע.

לאמיר אבער האפען, אז די קעמפענדע לאגערן וועלען דאס מאל נאך נישט זיין אזוי קליינליך און זיי וועלען איבערטראגען דעם וכוח אויף אנדערע וועגען. לאמיר, למשל, אננעמען אז די מאניפעסטאציע איז געווען א קאלאסאלע די גרעסטע וואס מיר האבען ווען נישט איז געהאט אין פוילען. ובכן קאן מען שוין דאדורך פעסטשטעלען, אז זי האט דערגרייכט א געוויסען ציל און געגעבען עפעס א ממשותדיגען רעזולטאט?

ווארום וואס פאר א טעות האבען די פיהרער פון דער מאניפעסטאציע געוואלט דאקומענטירען אין קראקע. עס איז נאר פערהאן איין טעות, וועלכע וואלט געקענט מיט דער הילף פון א גרויסער פאלקס־דעמאנסטראציע ארויסרופען אזא פאליטישען עפעקט, וואס וואלט געגעבען אזא שטארקען קלאפ די געגנער. דהיינו: מיר, די ארגאניש אדער מעכאניש פעראייניגטע אפאזיציע, האבען נישט בלויז דעם ווילען נאר אויך דעם כח אראפצווארפען די איצטיגע רעגירונג מיט איהר שעדליכען סיסטעם און נאך איהר דעמיסיע איבערנעמען די ירושה און נעמען אויף זיך די פעראנטווארטליכקייט פאר׳ן גאנג פון דער מלוכה דאס איז די ערשטע, און אלע מיטינגען רעדעס און רעזאלוציעס דאקומענטירען נאך די דאזיגע טעזע.

אבער צי האט ווער ארויסגעטראגען אזא איינדרוק פון קאנגרעס? ניין, קיין שום דעמאנסטראציע פון דער קראפט און אפילו נישט פון שטארקען און אויסדריקליכען ווילען איז נישט געווען.

עס האבען זיך געהערט רעדעס, בעסערע אדער ערגערע. האבען מיר נאך געהאט צו טון מיט פראפעסיאנעלע רעדנער׳ס, און דערונטער ערשטקלאסיגע רעדנער׳ס.

אזעלכע רעדנער׳ס פערפעהלט קיינמאל נישט קיין שטארק ווארט. אבער צי איז דען דאס נישט פערהאן אויף יעגער זייט „אקאפעס". געוויס זענען דארט אויך פערהאן אזעלכע מענשען מיט א שטארקען חתוך הדבור.

און דעריבער קאן אזא ווערטער־קאמף נישט ברענגען קיין שום רעזולטאט מען קאן זיך נאר ריכטען, אז פון יעגער זייט זאל מען דערהערען שטארקערע ווערטער, נאך דראהענדע. און די דאזיגע ווערטער וועלען דעם שטרייט נישט ענטשיידען.

אין וואס זשע וואלט דער קראקאווער קאנגרעס געקענט איבערצייגען, אויב די גרופּירונגען, וועלכע זענען געוועהלט געווארען דורך 4 מיליאן פוילישע בירגער, קומען איצט און מאביליזירען צענדליג טויזענד מאן אין א דעמאנסטראציע. איז עס נאך ווייט נישט קיין דערשלאגענדער טאט ווארום יענע 4 מיליאן ווייסען גאנץ גוט, אז חוץ זיי זענען נאך געווען אנדערע 11 מיליאן בירגער, וואס יענען אויך אזוי ווי זיי געשטאנען צו די וואהלען. און אויב זשע מען וויל איבערצייגען מיט דער ציפער דארף מען אויפצווינגען א מאביליזאציע פון אט יענע מיליאנען בירגער ד.ה. צווינגען אויסצושרייבן נייע וואהלען. דאן וואלט מען געקענט איבערצייגן די מענשען, וואס האבען איצט די שליטה איבערן מיליטער און די מלוכה־אדמיניסטראציע, אז זייער פח ווערט נישט געשטיצט אויפ׳ן ווילען פון פאלק. און די קראפט וואס שטאמט נישט ארויס פונ׳ם פאלקס־ווילען ווערט שטענדיג צובראכען און ענדיגט זיך קיינמאל נישט מיט רוהם.

צווינגען צו נייע וואהלען -- דאס איז דער איינציגער וועג צום נצחון. און ווי אזוי צו צווינגען, האבען מיר שוין אויף דעם ארט מיט א פאר טעג אנגעוויזען. פערהאן נאך איין אופן פון קאמף, אויב מען וויל נישט און עס איז נישט מעגליך צו מאכען קיין רעוואלוציע: מאסענוויז לעגען די מאנדאטען צום סיים אין סענאט. נאטירליך וועט זיך אונזער „דעמאקראטיע" אין אזא פאל מוזען זעהר שטארק קאמפרימיטירען דורך א פערבינדונג מיט די מינדערהייטען.

ליידער, קיין שום זאך געהט נישט אהן „קרבנות". אין דער דאזיגער אדער אנדער ענלעכער „ענטשלאסענער טאט" האבען די אלע מיטינגען און רעזאלוציעס קיין שום ווערט נישט. לעת עתה דארף מען נאך נישט צופערנאטירען דעם טאג פון 21 יוני 1930 אלס אנ׳איבערברוכס־דאטע אין דער געשיכטע פון אויפגעלעבטען פוילען.

ד״ר יהושע טהאן.

רומענישער רב זאגט, אז איצטיגע רעגירונג איז ווייט פון צו זיין יודענפריינדליך

ניו־יארק. (ספ. צום „ל.ט.") דער רומענישער קארעספאנדענט פון „ניו־יארק טיימס" טעלעגראפירט וועגען דעם צושטאנד פון די יודען אין עטליכע רומענישע שטעט, וואס ער האט בעזוכט און ער בעמיהט זיך צו מאכען צו קלייגעלד די עקסצעסען, וואס זענען דארט פארגעקומען די לעצטע מאנאטען. ער גיט אבער צו, אז יודען לעבען אין מער־ראר צוליב דעם אנטיסעמיטיזם אין די געפאהר אין גרוים, אז די לאגע פון די יודען וועט ווערען אונמעגליך, ווען ס׳זאל די אנטיסעמיטישע פיהרער געלינגען אנצושטעקען דאס פויערים־פאלק מיט שנאה צו דער יודישער בעפעלקערונג.

דער קארעספאנדענט האט געהאט א געשפרעך מיט דעם רב פון רומענישען שטעטעל ראמאן, וואו פראפעסאר קוזא איז ארוים זוגרייך אין די לעצטע צייגא־וואהלען. דער רב האט ערקלערט פאלגענדעס וועגען דער לאגע:

— אז די איצטיגע רעגירונג איז יודען־פריינדליך איז נישט אמת. אין רומעניען איז א יודענפריינדליכע רעגירונג לגמרי אונמעגליך און אונבאגרייפליך. אבער די איצטיגע רעגירונג דערמיטינט אמווענינגסטען נישט דעם אנטיסעמיטיזם".

לעזט און אבאנירט
דאס
„לאדזער טאגעבלאט"

די ענגלישע ארבייטער־רעגירונג און די יודען

די בעהויפטונג, אז צוליב אינדיען האט די לייבאר־רעגירונג געענדערט איהר פאליטיק בנוגע ארץ־ישראל, איז נישט ריכטיג.

פון **י. שאיאה**

די שלעכטע טאקטיק פון דער ענגלישער ארבייטער רעגירונג בנוגע דער אלגעמיינער אמראבעאישער פאליטיק האט ענגלאנד אריינגעפיהרט אין א פלאנטער. איצט שטעהט די לייבאר־רעגירונג פאר א שווערען פראבלעם מיט איינע פון איהרע רייכסטע קאלאניעם — אינדיען און לעצטענס קומען נאך צו די שווערינקייטען, וואס ענגלאנד האט אין מאלטא, וואו דער פאפסט האט זיך געגומען אריינמישען.

נאר אויב דאס איז געווען וועניג קאפ־דרעהעניש פאר דער ענגלישער רעגירונג, האט זי זיך נאך איינגעשאפט אביסעל צרות מיט איהר פאליטיק אין ארץ ישראל.

די טאקטיק פון דער נייער ענגלישער פאליטיק אין אינדיען, עגיפטען און מאלטא און א קלארע. יעדער מענש מיט א שטיקעל פאליטישען חוש קען זעהן, וואס די ארבייטער רעגירונג איז אויסען מיט איהר פאליטיק אין די דריי דערמאנטע לענדער, דאגעגען איז אונקלאר צו פערשטעהן די האנדלונג פון ענגלאנד בנוגע ארץ ישראל.

די יודען פון דער גאנצער וועלט האבען אויסגעטייטשט די נייע ענגלישע פאליטיק אין ארץ ישראל אלס א רעזולטאט פון דער שלעכטער פאליטישער לאגע אין אינדיען. דאך וואלט איך געוואלט זאגען, אז עס לאזט זיך קוים גלויבען, אז דאס זאל זיין אזוי דער פאל. איך קען מיר בשום אופן נישט פערשטעלען, אז די ארבייטער־רעגירונג זאל זיין אזוי קורצזיכטיג און נישט זעהן דעם גרויסען פעהלער, וואס זי בעגעהט.

לאמיר, צום ביישפיל, אננעהמען, אז ענגלאנד האט מורא בעקומען פאר די אינדישע אונרוהען און, וועלענדיג נאכקומען די פאדערונגען פון די מוסולמענער אין אינדיען, האט זי געגומען נאכגעבען די פאדערונגען פון די מוסולמענער אין פאלעסטינא. אבער וואו איז די לאגיק, ווי לעגט זיך דאס אויפ׳ן שכל, אז אויב ענגלאנד וועט נאכגעבען די פאדערונגען פון די מוסולמענער אין פאלעסטינא, וועט זי דערמיט בערוהיגען די מוסולמענער אין אינדיען?

אינדיען פאדערט זעלבסטשטענדיגקייט און פערגינסט דערויף בלוט. איצט קומט ענגלאנד און זאגט צו אינדיען: מיר וועלען נאכקומען די פאדערונגען פון די אראבער אין ארץ ישראל, נאר דערפאר מוזט איהר זיך אפזאגען פון אייערע אייגענע פאדערונגען אין אינדיען.

עס קלינגט אביסעל לעכערליך, ווייל אויב די פאליטיק פון דער ארבייטער־רעגירונג זאל זיין אזוי קורצזיכטיג. דאן וועט דער סוף זיכער זיין, אז ענגלאנד וועט צוליב דעם פערשפילען אויף אלע פראנטען. אינדיען וועט זיך נישט צופרידענשטעלען בלויז מיט׳ן נאכקומען די פאדערונגען צו די אראבער אין ארץ ישראל. די פאלעסטינער אראבער, זעהענדיג, אז מען גיט זיי נאך, וועלען זיכער נישט שטעהן בלייבען ביי דער פאדערונג פון אפשטעלען די אימיגראציע פאר חלוצים, זיי וועלען ווייטערע פאדערונגען לאזען געהן אביסעל ווייטער און די יודען וועלען אודאי און אודאי נישט שווייגען, אויב ענגלאנד וועט נישט ערפיהלען איהרע הבטחות, וועלכע זי האט געגעבען דורך דער באלפור־דעקלאראציע צו שאפען אנ׳ציא־נאלע היים אין א״י.

אזוי ארום וועט זיך ענגלאנד האבען פערשאפט גאנצע דריי שונאים אנשטאט דעם איינעם, וואס זי האט איצט אין אינדיען.

אט דערפאר לאזט זיך עס נישט גלויבען, אז די ארבייטער רעגירונג זאל זיך האבען גערעכענט מיט די געשעהענישען אין אינדיען, ווען זי האט בעקומען די פאדערונגען פון די אראבער אין א״י.

עס לאזט זיך גיכער גלויבען, אז דאס אפשטעלען די אימיגראציע קיין ארץ־ישראל איז מעהר אנ׳אויסגערעכענטער שריט פון דער ארבייטער־רעגירונג. עס האט געמוזט זיין עפעס א נארישע און לעכערליכע רעקאמענדאציע פון א בעאמטען אין קאלאניען־מיניסטעריום און די רעגירונג, נאכקומענדיג דעם וואונש פון דעם, אדער די בעאמטע, האט זיך א ריינגעדרעהט אין א מיאוס׳ן פלאנטער, פון וועלכען זי קאן זיך איצט מעהר נישט ארויסדרעהען.

איין זאך איז קלאר, אז די ארבייטער רעגירונג האט נישט בעוויזען גענוג ענערגיע אין איהרע האנדלונגען. מען זעהט דייטליך, אז זי האלט אין איין מאכען קאמפראמיסען; זי מאכט קאם פראמיסען אין דער אויסערן־ אזוי אויך אין דער אינערן־פאליטיק, און אט דערפאר איז איהר גאנצע האלטונג נישט קיין זיכערע, דערפאר וואקעלט זי זיך...

וואס שייך דער קאלאניען־פאליטיק איז אויך דייטליך צו זעהן, אז דער איצטיגער קאלאניען־מיניסטער, לארד פאספילד, איז טאקע א בעקאנטער מעארעטיקער, אבער זיין פראקטישע ארבייט האט ביז איצט נאר בעוויזען, אז זי איז נישט אויסגעהאלטען און דערגעהט אפטמאל צו לעכערליכקייט...

איך בין איבערצייגט, אז אין דער שטעלונג צו פאלעסטינא, האט לארד פאספילד אנגענומען אזא לעכערליכע שטעלונג, וועלכע בעוויזט דייטליך, אז ער איז ווייט פון צו זיין א קלוגער פאליטיקער און גלייכצייטיג האט ער אויך מיט זיין פאלעסטינא־פאליטיק אוועקגעשטעלט די ארבייטער־רגירונג אין אזא שווערער לאגע, וואס וועט זיך אזוי לייכט נישט לאזען אויסגלייכען.

די ענגלישע ארבייטער־רעגירונג איז ארומגערינגעלט פון שונאים און עס האט זיך איהר באמת נישט געלוינט זיך איינצושאפען א נייעם שונא אין דעם יודישען פאלק, איבערהויפט נאך, ווען עס שטעהט איהר דערביי גארנישט צו געווינען און א סך צו פערלירען...

א שטרענגע קאנטראל איז דער ארץ ישראל פאליטיק פון דער ענגלישער ארבייטער־רעגירונג וואלט זיכער גע־פיהרט צו אנ׳ענדערונג אין איהר שטעלונג און וואלט אהן א צווייפעל גע־בראכט צו א גוטען רעזולטאט. נאר צי זי וועט דורכפיהרען אט די קאנטראל— דאס בלייבט אפצוווארטען און צו זעהן.

דער הונד, וועלכער האט בעקומען א גרויסארטיגע מיליטערישע לויה

רענוסאן, אה״א. (ספ.) דא איז מיט גרויסען מיליטערישען פאראד פאר־געקומען די לויה פון „בינג", א העלדישער הונד פון וועלט־קריג.

„בינג" איז געווען מיט דער אמעריקאנער ארמעע אין פראנקרייך און האט זיך זעהר אויסגעצייכענט. ער האט א גאנצען פולק געראטעוועט, דורכדעם, וואס ער האט מיט זיין הינטישען חוש דערשפירט דעם טויטליכען גאז.

דער פיר־פיסיגער העלד אליין איז אבער שפעטער געטראפען געווארען פון א דייטשער גאז־באמבע און האט צוליב דעם פערלוירען זיינע כחות. דאס און זיין הויכע עלטער האט איהם לעצטענס געמאכט פאר אנ׳אינוואליד. ער איז גע־לעגען קראנק און שוואך און מען האט איהם געמוזט טויטען מיט כלאראפארם.

דער הונד איז געווען דער איינציגער מלחמה־הונד, וואס האט געקראגען מע־דאלען פאר אויסצייכנונג. ער איז אויך געווען דער איינציגער אין דער הינטי־שער משפחה, וואס האט בעקומען א פענסיע פון זעכציג דאלאר א מאנאט.

„בינג" איז בעערדיגט געווארען אויף דעם צמענטאזש, וואו עס זענען בעער־דיגט סאלדאטען. עס זענען דערביי גע־פראוועט געווארען מיליטערישע צערע־מאניעס און פאראדען, אזוי ווי, להבדיל, ביי א מענש. זיין פעל אבער וועט מען אראפציהען און אנשטאפען און ער וועט פערבלייבען לזכרון.

ער איז אויך געווען דער איינציגער הונד, וואס איז פארמעל בעפרייט גע־ווארען פון דינסט אזוי ווי א סאלדאט.

דארט, וואו עס ווערט אויסגעשמידט די עפענטליכע מיינונג פון די אראבער

דער פרצוף פון דער אראבישער פרעסע אין ארץ־ישראל. — צייטונגען אהן אינפארמאציעס.-זייער לעזער- און ווירקונגס־קרייז.-די טרויעריגע ראל פון מופטי׳ס ארגאן בעת די בלוטיגע געשעהענישען

(א בריף פון ירושלים, ספעציעל פאר׳ן „לאדזער טאגעבלאט") -:- פון **ש. שווארץ.**

צוועלף — נעגוי א טויט — צייטונגען פערמאגען די אראבער אין ארץ־ישראל בעם הייגטיגען טאג. אבער אין אראביש ערשיינט אויך א דרייצעהנטע צייטונג. מיר וועלען אנהויבען פון איהר. „אל סאלאם" (שלום, פרידען) הייסט זי און איהר טענדענץ און פאליטיק איז אנ׳אונגאויפהערליכע פראפאגאנדע פאר פרידען און בשותפות׳דיגע ארבייט צווישען אראבער און יודען דאס איז, ווי גע־זאגט, א צייטונג אין אראביש, אבער נישט פון אראבער. יודען זענען די ארויסגעבער, די רעדאקטארען און די איינציגע שרייבער פון דער צייטונג. זי איז ארום ווי אלע ארגאנען פון דער אראבישער פרעסע אין לאנד, ארום גרויסטע און מאטעריעל. זי ערשיינט 2 מאל וועכענטליך און א קליינעם פארמאט. ברענגט זי נוצען, דעם נוצען, וועלכען עס האבען און זיין איהרע בעלי־בתים און די אפיציעלע קרייזען, וואס שטיצען זי? מען קאן און מען מעג זיין מסופק דעריין. נאר גארנישט, עס איז פון די זאכען וועגען וועלכע מען זאגט אין העברעאיש: „אם לא יועיל, לא יזיק". דאס הייסט, עס קאן נישט העלפען און עס קאן אויך נישט שא־דען...

די צוועלף צייטונגען פון די אראבער גופא זענען געאגראפיש צוטיילט גלייך צווישען די פערשידענע ראיאנען פונ׳ם לאנד. צו פיר צייטונגען ערשיינען אין ירושלים אין יפו און אין חיפה־עכו.

עס איז אבער דא א גרויסער קוואליטאטיווער אונטערשיד. די פיר צייטונגען פון ירושלים זענען אלע פון בעדייטונג און האבען א ווירקונג אויף א בע־שטימטען קרייז. אין דער פראווינץ אבער איז עס נישט אזוי. פון די חיפה׳ער צייטונגען, למשל, האט נאר איינע, „אל כרמל" א בעדייטונג און די איבעריגע זענען ווערטלאז. אין יפו האבען א ווירקונג „פאלאסטין" און אפשר אויך אביסעל „אל אוקראם", אבער די איבעריגע צוויי זענען איננאנצען אייגפלוסלאז.

אלע אראבישע צייטונגען, אהן אויס־נאהם, זענען פרימיטיוו פון דעם זשור־נאליסטישען שטאנדפונקט. נאר צוויי פון זיי זענען טעגליכע, די איבעריגע ערשיינען איינמאל אדער עטליכע מאל א וואך. די אראבישע פרעסע פערמאגט נישט קיין איין סעריעזען זשורנאל, מאנאטליכען אדער וועכענטליכען; קיין איין וויסענשאפטליכע אדער ליטערארישע אדער טעכנישען ארגאן. אלע צייטונגען זענען געווידמעט דעם אינפאר־מאציאנס דינסט. אבער וואס פאר אנ׳אינפארמאציע איז דאס! קיין שום ארא־בישע צייטונג בעקומט נישט קיין טע־לעגראמעס פון „רויטער" אדער אנ׳אנדערע טעלעגראפישע אגענטור, קיין שום אראבישע צייטונג האט אויך נים קיין אייגענע טעלעגראפישען דינסט. אלע האדוועלען ווייטערע לעזערם מיט די טעלעגראמען, וואס זיי נעמען ארויס, אהן שום צערעמאניעס, פון דעם „פאלעסטיין ביולעטין" (די ענגלישע מעג־ליכע צייטונג וואס ווערט ארויסגעגעבען אין ירושלים פון דער פאלעסטינער טע־לעגראפען אגענטור, א שוועסטער־גע־זעלשאפט פון דער יודישער טעלעגראפען־אגענטור) אדער פון די עגיפטישע צייטונגען, וועלכע קומען אן אהער אין א צוועלף שטונדען ארום בסך־הכל. נאכמעהר: די אראבישע צייטונגען פאר־מאגען אפילו נישט קיין אייגענע קא־רעספאנדענטען אין לאנד, און די שטעט און דערפער. אפילו די פאלעס־טינער אינפארמאציעס דרוקען זיי אי־בער פון דעם „פאלעסטיין ביולעטין" אדער פון די צייטונגען פון די שכנה׳־נישע לענדער. אויסערדעם פערעפענט־ליכען זיי די נייעס, וועלכע די אראבישע עקזעקוטיווע אדער די רעגירונג שיקט זיי צו, אדער וועלכע גלאט א בעקאנטער און א פריינד שיקען צו. בקיצור, די אראבישע צייטונגען מאכען נישט קיין הוצאות אויף אינפארמאציע און זייע־רע הוצאות אויף דער דרוק זענען מי־נימאלע. עס איז נארנישט צו גלייבען דאס געהאלט, וואס עס בקומען א יודי־שער און אנ׳אראבישער זעצער אדער דרוקער. עס קאן זיין, אז די אראבישע צייטונגען זענען אויך נישט אימשטאנד צו צאהלען קארעספאנדענטען און כלל צו מאכען בעדייטענדע הוצאות, ווייל זייער טיראזש איז א נישטיגער און אויך זייערע מודעות זענען ארום. דער דורכשניטליכע טיראזש פון אנ׳ארא־בישער צייטונג איז 400 — 500 עקזעמפלארען, נישט מעהר! נאר „פא־לעסטיין" ווערט פערקויפט אין א 1000 עקזעמפלארען און „אל כרמל" ביי א 800. דאס זענען לעכערליכע ציפערן און פון זיי קאן א צייטונג נישט „לע־בען". מען דארף אבער אונטערשטריי־כען, אז די דאזיגע ציפערן זענען נישט טיגע נאר פון געלד־שטאנדפונקט, נישט מעהר, ווייל די צאהל לעזער זייערע איז פיל גרעסער פון דער צאהל פער־קויפטע עקזעמפלארען. אויך די העברע־אישע צייטונגען ליידען מאטעריעל פון דער דאזיגער דיספראפארציע. אין א״י לעזען פיל, זעהר פיל די בעסערע צייטונגען, וואס ערשיינען אין לאנד, אבער נויש פיל קויפען זיי. ספעציעל אנ׳ארא־בער וועט נישט אויסגעבען לייכט קיין געלד אויף צייטונגען. אבער ער לייענט זיי דאך: אין קאפע, אין בארבער־שאפ, א.א.וו. אדער אויב — ער איז אנ׳אל־פאבעט — הערט ער ווי אנ׳אנדערער לייענט זי איהם. עס איז ספעציעל אזוי אין די דערפער און די ערטער וואו עס זענען קאנצענטרירט פיל אראבישע אר־בייטער. דארט איז אפט צו זעהען ווי איינער לייענט א צייטונג און אלע ארום איהם זיצען און הערען די נייעס און קאמענטירען זיי.

אויף וואס די אראבישע צייטונגען זענען יא גרויסע בריה׳ם — אויף אר־טיקלען! אלע דרוקען זיי ארטיקלען און פיל ארטיקלען. די אראבישע פּו־בליציסטיק איז ש״ייערוג, סענסאציא־נעל. תמיד לאזען די לייט הערען די העכסטע אקטאווע און תמיד פאלש, זעהר ווייט פונ׳ם אמת. מען קאן זאגען, אז די אראבישע פרעסע זעהט איהר הויפט־ראל נישט אין אינפארמאציע נאר אין פובליציסטיק. אטאקירען, מער אטאקירען! אזוי פערשטעהען די ארא־בישע זשורנאליסטען זייער פליכט. די אראבישע צייטונגען בעפאלען טאג־טעג־ליך די יודען, די רעגירונג, פערשידענע גאטאפּלישע פאמיליעס, פערשידענע גע־שטאלטען און אויך איינע די אנדערע. זינט די אויגוסט־געשעהענישען איז איינ געשטעלט געווארען א מין „שלום־בית" און די אינערליכע אטאקעס האבען אבי־סעל אויפגעהערט. דערפאר זענען שטאר־קער געווארען די אטאקעס אויף די יו־דען און די רעגירונג. עס איז נישט פערהאן אין דער גאנצער וועלט אזא שמוציגער אנטי־יודישער קאמף ווי דער, וואס עס פיהרען די הינגע אראבישע צייטונגען, וועלכע ווייסען גאהרום

(ענדע — זייט 6)

יודישע אקטיארען־יוניאן גרינדעט טרופּעס פאר פראווינץ
אקטיארען, וואס וועלען זיין אנגאזשירט. וועלען געבען צוויי פראצענט צו סובסידירען די דאזיגע טרופּעס.

ניו־יארק. (ספ. צום „ל. ט.") ביי א גוט בעזוכטען מיטינג פון דער יודי־שער אקטיארען־יוניאן איז איינשטימיג בעשלאסען געווארען, אז די יוניאן זאל ארגאניזירען אייגענע טרופּעס, וואס זא־לען שפּילען אין די דאזיגע שטעט, וואו עס זענען נישטא קיין אונטערנעהמער, אדער וואו עס זענען גאר ביז איצט קיין סטאבילע טעאטערס נים געווען.

דער פארזיצענדער פון דער מיטינג, מיכל האדט, האט פארגעלייגט דעם פלאן פון א „טעאטער־טשעין", וועלכען דער פערוואלטער פון דער אקטיארען־יוניאן, גוסקין, האט אויסגעארבייט מיט דער מיטווירקונג פון א קאמיטעט פון יודישע אקטיארען. גלייך נאכדעם זענען פארגעקומען דעבאטען, אין וועלכע עס האבען זיך בעטייליגט: אוזוזדאר האנג־גדער, ליזא זילבערט, בענני אדלער, אוזוזדאר לעש, מיכאל מיכאלעסקא, דוד באראטין, לואיס בירנבוים און אנדערע.

נאכדעם, ווי רובין גוסקין, דער פער־וואלטער פון דער אקטיארען־יוניאן, האט פונאנדערגעוויקעלט דעם פלאן, און אנ־געוויזען, אז אונטער די אומשטענדען מוז געגרינדעט ווערען אזא אונטערנעה־מונג, האט די יוניאן בעשלאסען, אנצו־נעהמען דעם פלאן און איהם איבערגע־בען דעם עקזעקוטיוו־קאמיטעט איז גע־קומען אויסצוארבייטען די דעטאלען, ווי אזוי די דאזיגע טרופּעס זאלען אפערי־רען.

גוסקין האט פארגעלייגט, אז די אנ־גאזשירטע אקטיארען זאלען געבען 2 פראצענט פון זייער געהאלט צו סובסי־דירען די דאזיגע טרופּעס, וואס וועלען שפּילען איבער דער פראווינץ און אפשר האבען פערלוסטען. גוסקין האט אין זיין בעריכט געשילדערט די טרויעריגע לאגע פון דער טעאטער־פראפעסיע, און אנגע־וויזען אויף דער נויטווענדיגקייט פון א קולטורעלער אקציע פאר דער פערשפריי־טונג פון יודיש טעאטער אויף דער פרא־ווינץ.

גוסקין האט אויך און זיין בעריכט רעקאמענדירט, מען זאל פון די טעא־טערס ארויסטרעטען די „קוואטא", וועלכע האט עקזיסטירט ביז איצט, און יעדעם טעאטער זאל ערלויבט ווערען צו נעהמען אזוי פיל אקטיארען וויפיל זיי וועלען אליין. ער האט אויך ערקלערט, אז עס האלט דערביי, אז די אנדערע טעאטער־יוניאנס וועלען צוזאמענארבייטען מיט דער אקטיארען־יוניאן, אום צו פערלייכטערען די ארויסגאבען פון די טעאטערס. ער האט אויך קריטיקירט די אקטיארען, וואס בעטייליגען זיך ביי ראדיא־קאנצערטען און אין „יודישע קלאנג־פילמען", וועלכע ער האלט, אז זיי שטערען דעם גאנג און דעם פארט־שריט פון דער טעאטער־פראפעסיע.

——=OSO=——

לאָדז | 2 יולי 1930. | זון אויפֿג. 3.18 | זון אונטערג. 7.54
מיטוואָך | ו' | תמוז תר"צ | פ' חקת

טאָג-כראָניק

די אמט'ס-שעה'ן אין די רעגירונגס-אינסטיטוציעס.

(§) די רעגירונגס-אַמטען אין לאָדז וועלען אין די זומער-חדשים זײַן אָפֿען פֿון 9 פֿריה ביז האַלב 3 נאָכמיטאָג, שבת ביז 1 מיטאָג.

אגראַר-קאַמער אין לאָדז

(וו) אין לאָדז ווערט געשאַפֿן אַן אַגראַר-קאַמער.

אָפּצייכנונגס-טאָג לטובת דער גמילת-חסדים-קאַסע פֿון גרינעם מאַרק

די געזעלשאַפֿט „גמילת חסרים" פֿון גרינעם מאַרק 7 לעבט איצט איבער א שווערען מאַטעריעלען קריזיס. כדי מעגליך צו מאַכען די ווײַטערדיגע מעטיגקייט פֿון דער דאָזיגער אינסטיטוציע ווערט היינט, מיטוואָך, איינגעאָרדענט א אָפּצייכנונגס-פֿערקויף.

פֿון לאָדזער האַנדעלס-געריכט

—:0:—

נײַע „אופּאַדלאַשטשען" און „נאַדזאָרן"

(ה) געלטען האָט דאָס האַנדעלס-געריכט געשטעלט אונטער אַן „איפּאַדלאַשטש" דעם לעדער-סוחר פֿעליקס קראָנהיים, נאַוואָמיעיסקא 8. דער אופּאַדלאַשטש איז ערקלערט געוואָרען אויף דער בזמע פֿון 4 וואַרשאַווער קרעדיטאָרען.

קראָנהיים האָט לעצטענס אײַנגעקויפֿט לעדער פֿאַר 20.000 זל. די וועקסלען, וואָס ער האָט געגעבען, זענען געוואָרען פּראָטעסטירט. דערבײַ האָט קראָנהיים זיך באַהאַלטען.

אַלס קוראַטאָר איז באַשטימט געוואָרען אַדוו. עקורסדאָרף, אַלס ריכטער-קאָמיסאַר פֿעליקס גאָלדשטיין. דעם גע-פֿאַלענעם איז באַשלאָסען געוואָרען אײַנ-צוזוגעבען אונטער פּאָליציישער אויפֿזיכט.

* * *

א „נאַדזאָר" אויף 3 חדשים איז באַ-שטימט געוואָרען דער פֿירמע „לאַנ-דוי און דיקערמאַן" און די שות-פֿים פֿערזענליך. די פֿירמע פֿאַבריצירט און פֿערקויפֿט מעבעל-אויסאַרבײַטונגען.

דער בילאַנס פֿון דער פֿירמע האָט זיך געשלאָסען מיט דער סומע פֿון 382.012 זל., דערבײַ האָט דער איבערגעווויכט פֿון די אַקטיוון באַטראָפֿען 151,120 זל. די וועקסעל-אַפּלינאַ מחוץ דעם פֿאָרגע-שטעלטען בילאַנס באַטראָפֿט 81,881 זל. דער בילאַנס איז דורכ'ן האַנדעלס-ריכ-טער רעדוצירט געוואָרען אויף 317,857 זל. די סומע פֿון דער וועקסעל-אַפּלינגע האָט זיך פֿערקלענערט אונצווישען ביז דער סומע פֿון 57,325 זל.

אַלס געריכטס-אויפֿזעהער איז נאָמי-נירט געוואָרען דער סוחר ראָמאַן ביי-בערגאַל, אַלס ריכטער-קאָמיסאַר מ. הור-רעוויטש.

* * *

א צווייטע פּראָלאָנגאַציע פֿון די צאָה-לונגען איז באַשטימט געוואָרען פֿאַר דער פֿירמע י. דימאַנט און א. נאַדעל, מעקסטיל-געשעפֿט אויף פּעטריקאַווער 42. דער „נאַדזאָר" איז אויך גילטיג אויף די שותפֿים גופֿא.

דער בילאַנס פֿון דער פֿירמע שליסט זיך מיט דער סומע פֿון 647,180 זל. און די אַקטיווען. די פּאַסיוון זענען מיט 203,092 זל. ווענינער. דער בילאַנס איז דורך דער געריכטס-עקספּערטיזע רעדו-צירט געוואָרען ביז 565,550 און די אַק-טיוון און אין די פּאַסיוון מיט 71,133 זל. ווענינער. פּראָטעסטען זענען בערוק-זיכטיגט געוואָרען נאָר אין דער הויך פֿון 40 פּראָצענט, ד. ה. מיט 30.000 זל. ווענינער, אויף אַפּלינאַ איז אַראָפּגערע-כענט געוואָרען 80.000 זל.

געריכטס-אויפֿזעהער איז דער סוחר אונגאַצי ווײַנשטיין, ריכטער קאָמיסאַר מ. הורעוויטש.

* * *

אויף דער לעצטער סעסיע איז באַ-טראַכט געוואָרען די פֿראַגע וועגען „אוי-פּאַדלאַשטש" פֿון מרדכי יאַנוסע-וויטש און וואָלף גראָס, בעזיצער פֿון אַן אַנ'אײַנצעל-פֿערקויף פֿון לעדער (נאָ-וואָמיעיסקא 6). אין ענין פֿון דעם אוי-פּאַדלאַשטש איז דעם 19. דעצעמבער ע. י. געשלאָסען געוואָרען א רעגולאַציע-אָפּמאַך מיט די קרעדיטאָרען. די געפֿאַ-לענע האָבען געזאָלט רעגולירען אויף 20 פּראָצ. דער חוב האָט באַטראָפֿען ביז 50.000 זל. בלויז 2 קרעדיטאָרען, וואָס רעפּרעזענטירען א קאַפּיטאַל פֿון 52.245 זל. זענען געווען געגען די באַדינגונגען פֿון אָפּמאַך צוליב דעם, וואָס די גע-פֿאַלענע האָבען נישט געהאַט קיין גוטען נאָמען אַלס סאָלידע סוחרים. זיי האָבען בסדר געווירקט צום שאָדען פֿון זײַערע קרעדיטאָרען, ווילענדיג זיי פּטר'ן מיט א ליאַרע-וואָס. צוליב דעם האָט דאָס האַנדעלס-געריכט נישט באַשטעטיגט דעם רעגולאַציע-אָפּמאַך.

וועגען יאַנוסעוויטש'ן און גראָס'ן ווערט נאָך איצט געפֿירט אַן אויספֿאָר-שונג, כדי פֿעסטצושטעלען, ווי ווײַט ביז וויליג עס איז זייער באַנקראָטירען.

ישיבה-בחור ווערט משוגע

און בעוואַרפֿט מיט שטײנער די קאַטעדרע אין לאָדז

דורכגעהענדע קריסטען ווילען איהם לינטשען, אָבער פּאָליציי איז איהם מציל

(§) נעכטען פֿאַרמיטאָג האָט פֿאַר דער קאַטעדרע אויף פּעטריקאַווער גאַס פּאַסירט אַן אויסטערלישער פֿאַל.

אַרום 11 אַזייגער האָט א המון מענ-שען פֿאַר דער קאַטעדרע געוואָלט לינ-טשען א יונגערמאַן און א לאַנגער קאַ-פּאָטע. צום גליק האָט די פּאָליציי בע-צײַטענס זיך אַרײַנגעמישט און מציל-געווען דעם יונגערמאַן.

די פּאָליציי האָט דעם יונגערמאַן אָפּגעפֿיהרט אין קאָמיסאַריאַט און דאָ האָט מען פֿאַר'ן אַרעסטירטען גוט-געזאָגט א לאָדזער יודישער כלל-טוער.

עס האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז דער פֿערהאַלטענער יונגערמאַן איז דער 22-יעהריגער שמחה סאַבאַל (פּולנאָצ-נאַ 21). ער איז אומנטערמאָל און לײַדט אויף רעליגיעזער משוגעת.

דער נעסטיגער קראַנקער סאַבאַל איז א ישיבה-בחור פֿון א לאָדזער ישי-בה, און וועלכער ער האָט געלערנט הע-כער 10 יאָהר און איז לעצטענס אַראָפּ פֿון זינען.

טאַקע זײַן רעליגיעזער שגעון האָט איהם נעכטען געשטויסען אַרײַנצוואַר-פֿען שטײַנער אין דער קאַטעדרע, פֿאַר וואָס דער דורכגעהענדער המון קריס-טען האָט זיך מיט איהם געוואָלט אָפּ-רעכענען.

סאַבאַל איז אָפּגעשיקט געוואָרען אין משוגעים-הויז אין קאָכאַנובקא.

דרייסטער איבערפֿאַל

אין מיטען העלען טאָג אויף א יודישען סוחר.

(ס) איבער'ן באַקאַנטען לאָדזער ס.חר ה' חיים סאַלניק (קולינבקי 60) איז עהערגעכטען אויסגעפֿיהרט געוואָ-רען אַן איבערפֿאַל. אַרויסגעהענדיג פֿון זײַן הויז צוזאַמען מיט זײַן אַנגעשטעל-טען ה' קניקער (אַליע 1. מאַי 17) איז ה' סאַלניק באַפֿאַלען געוואָרען דורך דרײַ אומבאַקאַנטע בנדיטאַנעס, וועלכע האָבען זיי צושלאָגען מכות רצח. מיט אײַנינע בלוטיגע וואונדען האָט ה' סאַלניק זיך קוים צוריק אַרײַנגעראַטעוועט אין זײַן דירה. קניקער'ן האָט מען אַהיימגע-פֿיהרט א שווער פֿערוואונדעטען.

די פּאָליציי האָט אײַנגעם פֿון די רוצחים פֿערהאַלטען.

דער איבערפֿאַל איז געשעהען און מי-טען העלען טאָג, 2 א זייגער נאָכמיטאָג.

געלד און ווערט-בריף

וועלען אָפּגעגעבען ווערען זונטאָג און חנא

(וו) די לאָדזער פּאָסט-דירעקציע רעאָרגאַניזירט איצט די אַרבייט אַזוי, אַז געלד-איבערווײַזונגען און ווערט-בריף וועלען אָפּגעגעבען ווערען אויך זונטאָג און אין חנא-טעג.

„פּראַצאַ"

פֿון יודישע פֿרויען-פּראַציי

אויף די פּראָפֿעסיאָנעלע פֿרויען-קור-סען בײַ דער געזעלשאַפֿט „פּראַצאַ" (וואָלטשאַנסקא 21) האָבען פֿאָלגענדע פֿרויען געענדיגט דעם קורס פֿון העפֿ-טעריי: אַנאַ בלום, נאַדיאַ באַם, ריקעל בערקאָוויטש, חיה בירנצווייג, חעלאַ דזשאַלאָשינסקאַ, נחמה דאַווידאָוויטש, מאַשאַ בראַסלער, פֿרײַדע פֿרישמאַן, רחל פֿרידמאַן, בעסע גרינבערג, לאה גליקס-מאַן, חיה גערשענאָוויטש, אימטע גאָלדין, סאַלאַ גיזאָווסקאַ, דבורה האָבערמאַן, שרה לעוו, טויבע מאַיערטשיק, חנה מינצ-בערג, קרײַנע מאיערסאָהן, שרה פּאַפּיש-ניק, רויזאַ פּרושיצקאָווסקאַ, סאַלאָמעאַ ראָזענבלום, מחלה ראָזענאָוויטש, טשאַר-נע וואָלף, רויזע וואָשינעווסקאַ.

דעם קורס פֿון מאַניקור האָבען געענ-דיגט:

ליובאַ אַרענדאַרוש, איטע בענעט, חיה בערעק, סאַלאַ ציטרין, ריבה כאַינאַצקאַ, אסתר עפּשטיין, גיטעל קײַלע פֿײַנגער, שיינע גינזבערג, מאַניאַ קאָלסקאַ, לעאָ-קאַדיאַ קראָנענבערג, קאָנסטאַנס, סאַלאַ קראַיזע, מלכה לופּעלסקאַ, חיה מאַיראָ-וויטש, אַרעלאַ מרגליות, פֿײַגע מונד-גאָלדער, מירל ראָזענטאַל, מינדעל רי-טערסקאַ, אסתר צעלטען, חנה שראַקאַ-וויאַק, לאה שאַץ, גיטל שיין, פּוריה מאַ-באַקסמאַן, ריבה ווײַנבערג און שרה זי-ניבעס.

> **קופּאָן № 139**
> **אויף אומזיסטע יורידישע עצות.**
> דער בעזיצער פֿונ'ם דאָזיגען קופּאָן קען בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ'ן יורי-קאָנסול פֿון אונזער רעדאַקציע.
> גילטיג היינט מיטוואָך, דעם 2. יולי פֿון 8—9 אָוו.

א זעלבסטמאָרד

(ב) אויף די אַדיניעץ-גאַס אין כאָיני איז נעכטען בעגאַנגען זעלבסטמאָרד דער אַרבייטער אָסקאַר זשיק. דעם זעלבסטמאָרד איז ער בעגאַנגען אין דער וואוינונג פֿון זײַן ברודער ווען קיינער איז נישט געווען אין שטוב.

געשאַפֿען א יודישע קהלה

אין אַנדזשעיעוו

אַנדזשעיעווער יודען אָפּגעריסען זיך פֿון לאָדזער קהלה

(:) אַנדזשעיעוו האָט ביז איצט נישט געהאַט קיין אײַגענע יודישע קהלה און זי איז געווען אָנגעשלאָסען אין דער לאָדזער קהלה. דער אַנדזשעיעווער רב הרב קערשענבוים צוזאַמען מיט'ן ועד הכשרות האָט זיך געווענדעט צום קרײַז-סטאַראָסטא מיט א בקשה, צו בעשטע-טיגען א צעטיילונג ועד הקהלה אין אַנדזשעיעוו. דער סטאַראָסטא איז די בקשה נאָכגעקומען, און פֿערגאַנגענעם זונטאָג איז אין אַנדזשעיעווער בית המדרש פֿאָרגעקומען די גרינדונגס-פֿער-זאַמלונג פֿון דעם אַנדזשעיעווער ועד הקהלה. געוועהלט זענען געוואָרען: הרב קערשענבוים, ד. גרינבלאַט, א. צוטרין, א. געלערענטער, ח. כהנא, וו. וואַגאַוו-סקי, ה. גוטמאַן, ד. קאַץ, ח. קשיפּאָוו-סקי, ח. י. פֿוקס, י. ערעלבוים און א. מײַנמאַן.

אויף דער ערשטער זיצונג פֿונ'ם ועד איז געוועהלט געוואָרען א פּרעזידיום: עהרען-פּרעזעס הרב קערשענבוים, פּרע-זעס — ד. גרינבלאַט, וויצע-פּרעזעס — כהנא, קאַסיר — א. צוטרין.

„דורכזיכטיגער מענש"

די היגעניש אויס שטע-לונג אין „פֿילהאַרמאָניע"

די הערליכע היגעניש אויסשטעלונג פֿון „דורכזיכטיגען מענש", וואָס איז געעפֿענט געוואָרען אין „פֿילהאַרמאָניע", האָט צו פֿערצייכענען א גרויסען ער-פֿאָלג. אין משך פֿון די דרײַ טעג איז שוין די אויסשטעלונג בעזוכט געוואָרען פֿון עטליכע טויזענד מענשען.

דאָס פּובליקום ווײַזט אַרויס גרויס אינטערעס צו די מעשקאָווע עקספּאָנאַ-טען, און מען הערט זיך צו מיט גרויס אינטערעס צו די ערקלערונגען פֿון די פֿאַכלײַט.

דער בעזוכער געהט אַרויס פֿון „פֿיל-האַרמאָניע" בערײַכערט מיט פֿיל ידיעות וועגען די געהײמנישען פֿון מענשליכען קערפּער.

אַרבייטסלאָזע אין קאָנסטאַנטין

דעמאָנסטרירען פֿאַר'ן מאַגיסטראַט

קאָנסטאַנטין. (טעלעפֿאָניש) נעכטען פֿריה האָט א המון אַרבייטס-לאָזע זיך פֿערזאַמעלט פֿאַר'ן מאַגיס-טראַט אין קאָנסטאַנטין און געפֿאָדערט שטיצע. דער בורמיסטער נרוזעל האָט צוגעזאָגט צו בעשעפֿטיגען די אַרבייטס-לאָזע צו 4 טעג אין וואָך. די אַרבייטס-לאָזע האָבען געפֿאָדערט צו בעשעפֿטיגען 300 פּערזאָן. א דעלעגאַציע וועט זיך ווענדען צום וואָיעוואָדא."

קליינער פֿעליעטאָן.

געוואַלד, די קהלה...

א שווער פֿאַך, דאָס פֿעליעטאָנעווען. שנײַדערײַ, שוסטערײַ, וועבערײַ זענען אויך נישט פֿון די לײַכטע פֿאַכען, אָבער נאָך שווערער פֿון די אַלע „רײַען" איז דאָס פֿעליעטאָניסטערײַ. אָפּטמאָל טרעפֿט, אַז דער פֿעליעטאָניסט בלײַבט אין אַנ'אומבעהאָלפֿענער לאַגע. ער ווייסט פּשוט נישט, צי זאָל ער לאַכען, צי זאָל ער וויינען, צי זאָל נאָר א האַלב פּנים קמײַען פֿון געלעכטער, ווי בײַ א סוחר, וואָס בעקומט א „נאַדזאָר", און דאָס צווייטע האַלבע פּנים זאָל קלאָגען, ווי בײַ א יור, וואָס דאָס ווײַב האָט נישט געקענט אַרויספֿאָהרען אויף דאַטשע...

אין אַזאַ אומבעהאָלפֿענער לאַגע געפֿין איך מיך הײַנט. דאָס פּסל'ען די וואַהלען פֿון דער קהלה-פֿערוואַלטונג און דאָס, וואָס ס'איז מעגליך, אַז די קהלה זאָל פֿונאַנדערגעלאָזט ווערען, האָט מיך, דעם פֿעליעטאָניסט, אַרײַנגעבראַכט אין א מאָדנער שטימונג — וואָס טוט מען?

צי זאָל איך לאַכען, צי זאָל איך וויי-נען? פֿון איין זײַט ווילט זיך לאַכען. אַי, וואָס איז דאָס געלעכטער? ווי אַזוי קען מען לאַכען אין דער צײַט, ווען בײַ אַנדערע יודען לאַכט זיך נישט? מ'דאַרף דאָך האָבען א האַרץ פֿון א קאַלט אײַז...

נאָר ווילען מיר זאָגען דעם אמת, מוז מען מודה זײַן, אַז ס'ווילט זיך וויינען. פֿאַרוואָס וויינען? נאָר פּשוט: וועלכע קהלה וועט נאָך געבען אַזוי פֿיל לאַך-שטאָף, ווי ס'האָט געגעבען די איצ-טיגע? וועלכע קהלה איז נאָר ביכולת צו געבען אַזאַ שפע פֿון טעמעס פֿאַר א פֿעליעטאָניסט, ווי אונזערע ביז איצ-טיגע לאָדזער קהלה האָט געגעבען!... מאָמענט האָט אַמאָל אויסגעפֿעהלט א טעמע, און דער רעדאַקטאָר האָט פֿער-לאַנגט א פֿעליעטאָן, איז אויך נישט געווען קיין פּײַן. א שמעק געטאָן אין דער קהלה, צי ס'איז געווען א זיצונג פֿון ראַט, צי א „ישיבה" פֿון דער פֿער-וואַלטונג — און א טעמע איז פֿערטיג... אַמאָל א מעשה מיט א סמאָקינג, אַמאָל א מעשה מיט א מצבה-קריצער, אַמאָל א „דיאַלאָג" צווישען פּראַים לאָזער'ן מיט ר' העניך בערגער וכדומה וכדומה.

איצט איז ביטער, טאָמער זאָל מען עק קומען א נײַע קהלה, וואו און ווי וועל איך נעמען טעמעס? וואָס וועל איך טון, אַז מײַן רעדאַקטאָר וועט וועלען א פֿע-ליעטאָן?!...

איך געפֿין מיך טאַקע אין אַנ'אומ-בעהאָלפֿענער לאַגע: צי זאָל איך לאַכען, צי זאָל איך וויינען, און אפֿשר נאָר א יאַנוס-פּנים: איין האַלב פּנים זאָל לאַ-כען און דאָס צווייטע האַלבע פּנים זאָל וויינען?!..

צרות פֿון א פֿעליעטאָניסט.

אב—נעק.

—:0:—

טראַגישער גורל

פֿון א יודישער פֿאַמיליע

נעכטען איז געקומען צו קבורה דער טראַגיש-אומגעקומענער יודישער סטב דוד ראָזענבלום (קעלמא 6), וועלכער איז דער'הרג'עט געוואָרען אויף ראָלנא גאַס צוליב זײַן צוזאַמענטרעפֿען פֿערד. אין דער לויה האָבען זיך בעטייליגט א צוויי טויזענד פֿערזאָן. דערבײַ האָבען פֿיל טלוים גע'חלש'ט, זעהענדיג, ווי אויף א דראָשקע לינגט דעם אומגעקומ-מענעם'ס יונגער זוהן, וועלכער האָט מיט דעם גרוילענדען טויט פֿון זײַן פֿאָטער צוזאַמען 2 ריפּען און איז אָפּגעפֿיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל אַרײַן. ער האָט אָבער געטומעלט און קראַנקערהייט זיך געריסען פֿון בעט, כדי מען זאָל איהם לאָזען זײַן אויפ'ן פֿאָטער'ס לויה.

מיט א האַלב יאָהר צוריק איז גע-שטאָרבען ראָזענבלום'ס ווײַב און קורץ פֿאַר דעם טויט פֿון דער פֿרוי איז בײַ אַנ'אומגליקס-פֿאַל אויך אומגעקומען זײַערס א טאָכטער. איצט איז נאָך שווער פֿערוואונדעט דער יונגער זוהן ראָזענבלום'ס.

מיט דעם ערשטען ווי' טראַגיש אומ-געקומענעם דוד ראָזענבלום האָט מיט 15 יאָהר צוריק אויך פּאַסירט אַן'עהנ-ליכער פֿאַל: ער איז אַראָפּגעפֿאַלען פֿון א פֿליגעל-וואָגען, צושפּאַלטען דעם שאַר-בען, אָבער דאָקטוירים האָבען איהם דער-מאָלט דעראַטעוועט.

דער שרעקליכער גורל פֿון דער דאָזי-גער יודישער פֿאַמיליע האָט א סך מענ-שען גערוהרט ביז טרעהרען.

—:0:—

אַז די ליבע ברענט...

(שטיפּעריי) —:— פֿון ב. קאָוונער

אַמאָל איז געווען א בחור, וועלכען אַלע האָבען גערופֿען איציק.

פֿאַרוואָס עפּעס איציק? זאָל איך אַזוי ווּיסען פֿון א בייזע וועטשערע!

מען האָט איהם, פֿאַר דעם זעלבען געלד, געקאָנט רופֿען: סענדער, משה, חיים, נח, יאָסעל, מאָטעל. האָט מען איהם דווקא גערופֿען איציק.

איז ער אײַנמאָל משוגע געוואָרען און זיך פֿערליבט אין א מיידעל.

דאָס מיידעל האָט מען גערופֿען באַשע-לאה.

פֿאַרוואָס עפּעס באַשע-לאה? — ווייסט מען נישט.

דאָס מיידעל איז געווען נישט שעהן, נישט יונג, נישט קלוג, נישט רײַך, נישט געזונד.

מיט אַלע מעלות!

אַז א בחור קריגט אַזאַ מיידעל, איז ער א גליקליכער. איז ער, תּרוּהשם, א פֿערזאָרגטער מענש; האָט ער וועמען פֿײַנט צו האָבען, וועמען צו האַסען.

אין טאַקע אַזוי געווען: איציק האָט געטראָפֿען פֿײַנט האָבען זײַן ווײַבעל, אַזוי

גוט ווי ער האָט געקענט.

צוערשט האָט ער זי פֿײַנט געהאַט פֿיר שעה א טאָג, דערנאָך זעקס און שפּעטער אַביסעל — אַכט שעה.

און נאָך שפּעטער האָט ער זי שוין פֿײַנט געהאַט דעם גאַנצען מעת-לעת.

דאָס הייסט, די גאַנצע פֿיר און צוואַנ-ציג שעה כסדר.

האָט ער געזעהן, אַז ס'איז נאָך אַלץ נישט גענוג, איז ער געפֿאַלען אויף א שכל:

ער פֿלעגט אויפֿשטעהן יעדען טאָג מיט דרײַ שעה פֿריהער, כדי ער זאָל זי קאָנען לענגער פֿײַנט האָבען.

און מיט אַזאַ פֿרוי האָט עס אונזער העלד איציק בעדאַרפֿט וואוינען אונטער איין דאַך, געבען געלד אויף עסען, אויף קליידער, אַמאָל פֿאַר א דאָקטאָר און בעדאַרפֿט האָבען קינדער.

און, ווי אויף להכעיס, האָבען אַלע קינדער אויסגעקוקט, ווי די מאַמע.

האָט עס איהם זעהר פֿערדראָסען: סטײַטש, קינדער זאָלען האָבען דער מאַמע'ס אויסזעהן!

האָט ער זיך אויפֿגעהויבען, דער דאָ-זיגער איציק, איבערגעלאָזט זײַן באַשע-לאה'ן מיט די דרײַ קינדער און איז אַוועק פֿון הויז.

אַנטלאָפֿען, הייסט עס.

געשטעלט פֿיס.

געמאַכט א ויברח.

זיך אָפּגעטראָגען.

נעלם געוואָרען.

אויסגעגאַנגען די צײַט.

נישט געוואָרען און — שוין!

אוים איציק, אוים מאַן, אוים טאַטע, אוים שפּײַזער, אוים!

האָט זײַן ווײַבעל אַרײַנגעשטעלט זײַן פּאָרטרעטעל אין בלאַט-צײַטונג און אונ-טערגעשריבען: „מײַן ליבער מאַן אי-ציק, איך לאָז דיר ווּיסען, אַז מײַנער א פֿעטער איז געשטאָרבען און לאָזט אַנדזשעלעס, קאַליפֿאָרניע, און איבער-געלאָזט פֿאַר מיר א גרויס פֿערמעגען— צעהן א „פֿעטע" ירושה. מען זאָגט: צוויי מיליאָן טאָלער. דאַרף איך האָבען עמיצען, מען זאָל זיך דורכפֿאָהרען אַהין, אָדער מען זאָל עס איבערגעבען

צו א אַרויסקאָס. בײַ איך דיך, מײַן לי-בער מאַן, אַז דו זאָלסט שוין אַהיימ-קומען און איבערנעמען די אַרבייט.

„עס וועט לאַנג נישט דויערן, און מיר וועלען זײַן מיליאָנערען... קום אַהיים, טײַערער איציק, קום אַהיים!"

איז איציק, דער בהמה, אַהיימגעקו-מען און מען האָט איהם אײַנגעזייפֿט.

זיצט ער איצט און דער חד גדיא און ער חלום'ט פֿון דער גרויסער שע-נער וועלט, און ער חלום'ט פֿון די צוויי מיליאָן טאָלער, פֿון דער פֿעטער ירושה.

פֿרעגט מען איהם: איציק, וואָס ווילסטו בעסער: זיצען, אַדער זײַן פֿרײַ און צוריקגעהן צו דײַן באַשע-לאה'ן?"

טראַכט ער נישט קיין סך און ער ענטפֿערט מיט א זיכערער שטימע:

„בעסער זײַן „ביחידות" צעהן יאָהר, אײדער זײַן איין וואָך מיט באַשע-לאה'ן אונטער איין דאַך."

איין מאָל איז ער אײַנגעשלאָפֿען אויף זײַן האַרטען געלעגער, האָט זיך איהם גע'חלום'ט, אַז ער פֿאָהרט אין קאַלי-פֿאָרניע אָפּנעהמען די פֿעטע ירושה. ער פֿאָהרט און זײַן קאָפּ פּלאַנעוועט, וואָס ער וועט טון מיט דער ירושה. און ער מאַכט אָפּ מיט זײַן האַרץ.

ער וועט אַלע זײַנע פֿרײַנד געבען צו צעהן טויזענד דאָלאַר. ער וועט בויען אַנ'אינסטיטוציע און זײַן דער פּרעזעס.

ער וועט אָנשטעלען אײַנעם פֿון די גרעס-טע אַרויסקאָסטען אַרויסצוקריגען א גט בײַ זײַן באַשע-לאה'ן, און אַז ער וועט זײַן א פֿרײַער פֿויגעל, וועט ער דעמאָלט ערשט חתונה האָבען מיט א יונג שעהן מיידעל. ער וועט זיך סטאַרען צו קרי-גען א שוואַרץ-חנ'עוודיגע, מיט צוויי שוואַרצע אויגען, וואָס ברענען מיט אײַ-ביגע פֿײַערן.

זי וועט אויך דאַרפֿען זײַן שעהן און יונג און געבילדעט. פֿאַר געלד וועט ער קריגען, וואָס ער וויל...

אָט אַזוי-אָ חלום'ט ער.

און אָט קומט ער אָן קיין לאָס אַנדזשע-לעס און ער געהט אַרײַן אין יענעם געריכטס-הויז און ער זאָגט ווער ער איז, אַז ער איז ספּעציעל געקומען אָפּ-נעהמען זײַן ווײַב'ס פֿעטער'ס ירושה.

נעמט מען און מען דערלאַנגט איהם א טעפּעל מיט געזונטע שמאַלץ. — —

פֿרעגט איציק א פֿערגאַפֿטער: „וואָס איז דאָס?"

„דאָס איז די פֿעטע ירושה" — ענט-פֿערט מען איציק'ן — „וואָס קען נאָך זײַן פֿעטער, ווי געזונטע שמאַלץ?"

אַז איציק האָט געעפֿענט די אויגען, האָט ער דרײַ מאָל אויסגעשפּיגען: טפֿו, טפֿו, טפֿו! און בעת'ן שפּײַען איז זײַנען געהאַט זײַן באַשע-לאה'ן.

—:0:—

וואָס וועט ווייטער זיין מיט אונזער קהלה?!

נאָכ'ן סקאַסירען די וואַהלען פון דער קהלה־פערוואַלטונג

אנקעטע פון „לאָדזשער טאָגעבלאַט"

מיר ברענגען דאָ נאָך איינגע מיינונגען פון לאָדזשער עסקנים וועגען דער געשעהענער לאַגע נאָכ'ן סקאַסירען די וואַהלען פון דער קהלה־פערוואַלטונג און די אויסזיכטען פון דער קהלה אויף דער נאָהענטער צוקונפט:

דאָזאָר אלי' מארא

בעקאַנטער כלל־טוער און דאָזאָר מצד די אונפּאַרטייאישע אין קהלה־ראַט, האָט אונז ערקלערט:

— איך גלויב קוים, אַז אין דער לאָדזשער קהלה זאָלען אַריינקומען ראַדיקאַלע ענדערונגען דורך בלויזע וואַהלען צו דער קהלה־פערוואַלטונג. דאָ איז נויטיג א ווייטגעהענדע אָפּעראַציע. אויבריגענס איז די לאַגע איצט שטאַרק פערוויקעלט און ביי דעם געגענוואַרטיגען מצב איז שווער צו זאָגען, ווי דער ענין וועט זיך אויסוויקלען.

דערביי מוז מען אָבער אונטערשטרייכען, אַז מיט פיל געבויטען פון איהר אַרבייט בעפרידיגט נישט די איצטיגע קהלה די בעדערפענישען פון יודישען קיבוץ־לעבען אין לאָדז.

דאָזאָר לייבוש ראָזענבער

פּרעזעס פון דער לאָדזשער קליינהענדלער־אָרגאַניזאַציע און מעמבער מיטגליד פון קהלה־ראַט, פּרעזידירט זיין מיינונג אַזוי:

— ווי לאַנג די קהלה אין לאָדז עקזיסטירט, איז נאָך נישט געווען קיין איין מאָמענט אָהן קינדער־ווינדער. אפילו ביים גאָלדענעם גוטען און די שטימונג געווען אַנגעשטרענגטע. דער מאַנגעל פון האַרמאָניע און פון צוטרוי פון צד צו צד האָט פון תחילת אָן אַרייַנגעבראַכט א קללה אין דער קהלה־טעטיגקייט. שוין די נישט־אַנשטענדיגע פאָרם פון די דורכגעפיהרטע לעצטע פערוואַלטונגס־וואַהלען האָט אויפגערעגט ביי אַלעמען אנ'אייַנדרוק, אַז ס'איז אונמעגליך צוריק אַרויפצופיהרען די פערשידענע לאַגערן אויפ'ן געוויינשטען וועג. די „איבער־פּראָדוקציע" פון געגענזייַטיגען אומצוטרוי האָט דעם קהלה־ראַט אַלס קאָנטראָל־אָרגאַן אויפגעשטעלט אין א מצב פון אַנ'אויפגעגער קערפּערשאַפט. א ראיה: קיין אין קהלה־בודזשעט איז נאָך נישט דורכגעגאַנגען בשלימות דורכ'ן ראַט. אַלזאָ, אַלץ וואָס ס'איז געשען געוואָרען אין דער לאָדזשער קהלה ביז איצט, איז אַדורך אומער'ן צייכען פון ווילקור. נאָר נייע קהלה־וואַהלען וועלען זיין מסוגל צו ברענגען אנ'ענדערונג צום גוטען, ד. ה. גרינדליך אויסצוהיילען די מכה, וואָס מאַטשעט דאָס לאָדזשער קהלה־וועזען.

דאָזאָר ש. ערעלמאַן

דער פאָרשטעהער פון די לינקע פּועלי־ציון אין קהלה־ראַט, קומט אויך בנוגע דער געשעהענער לאַגע אין דער קהלה צו פאָלגענדען אויספיהר:

— פאַר אונז איז די גאַנצע געשיכטע מיט'ן סקאַסירען די וואַהלען פון דער קהלה־פערוואַלטונג אינגאַנצען גלייכגילטיג. אונזער ראָל אין דער קהלה איז נאָר א דעמאָנסטראַטיווע. אונז איז דערופער אַ'ין איינס, צי מיט דער דאָזיגער קערפּערשאַפט פיהרען אָן די ציוניסטען אָדער די „אגודה". די וואַהלען פון א פערוואַלטונג וועלען זיכער קיין ענדערונגען נישט אַריינברענגען. איינס, וואָס קאָן אונז אין דעם פאַל אינטערעסירען, זענען די אונגערליכע ריסענישען, וואָס וועלען ענטשטעהן ביי די נייע וואַהלען פון דער פערוואַלטונג, און דאָס — צוליב דער פעראייניגונג צווישען די אַלגעמ־מאַנדערער מיט די גערער. ס'וועט זיכער אויך אויפשווימען א קאַמף אַרום איינצונגען פאַלקיסט, וועלכער איז ביז היינט געווען דאָס צינגעל אין דער וואָג ביים צוזאַמענשטעלען די מעהרהייט.

אַט דער אונערליכער קאַמף צווישען די פראַקציעס וועט אויפדעקען פאַר דער עפענטליכקייט דאָס גאַנצע פּוילענויש פון דער איצטיגער לאָדזשער קהלה.

א חתן בעקומט 2 חדשים תפיסה פאַר חתן־מתנות...

(§) אין קרייז־געריכט איז געבליבען פאָרגעקומען דער פּראָצעס פון א געוויסען שמיטער, וועלכער איז אָנגעקלאָגט געוואָרען אין צורעדען זיין כלה עלזאַ גומצעל צו בעגנב'ענען איהר פאָטער פערדינאַנד, פּעטריקאָווער 238.

דאָס כלה־מיידעל האָט אַרויסגעגנב'ט פון דער שטוב ווערט־זאַכען אויף 800 זל., אָוועקגעגעבען דעם חתן און ער האָט עס פּערזעצט אין לאָמבאַרד.

פאַר'ן געריכט האָט דער חתן ערקלערט, אַז ער איז נישט געווען מחויב צו וויסען, צי די כלה האָט די חפצים געגנב'עט ביים פאָטער. ער האָט געמיינט, אַז דאָס זענען חתן־מתנות.

טראָץ דער דאָזיגער טענה האָט איהם דאָס געריכט צוגעפּסק'ענט 2 חדשים תפיסה.

טשיקאַווע פּרטים וועגען באַנדיטען־אָנפאַל

אויף פּיעטריקאָווער 14

נישט קיין רויב־אָנפאַל, נאָר צוריקנעמען שדכנות־געלד האָבען די באַנדיטען געוואָלט...

(§) די אויספאָרשונג אַרום אָנפאַל ביי הענוך פרענקעל אויף פּיעטריקאָווער 14 האָט איצט אָנגענומען א נייע ווענדונג. די 24 אַרעסטירטע, זענען בעפרייט געוואָרען פון אַרעסט, ווייל האָבען בעוויזען זייער „אַליבי". לויט איין נוסח, איז וועלכער ר' פּאָליצייַ האָט זיך אָנגעשטויסען, איז דער אָנפאַל נישט אויסגעפיהרט געוואָרען צוליב רויב־צוועקען, נאָר האָט אונטער זיך גאָר אַנ'אַנדער אונטערשלאַק. געמיינט, פרענקעל האָט דורכגעפיהרט א שידוך און האָט בעקומען 1000 זל. שדכנות־געלד. עס האָט זיך אָבער אַרויסגעוויזען, אַז דער כלה'ס עלטערן האָבען דעם חתן נישט געפּילוק'ט דעם נדן. צוליב דעם האָט די פאַמיליע פון יונגענמאַן געוואָלט אונטערנעמען שריט, כדי אַרויסצוקריגען פון פרענקלען די 1000 זל. אויף וויפיל די משפּחה האָט א שייכות מיט דעם אָנפאַל, איז נאָך נישט פעסטגעשטעלט. די אויספאָרשונג דויערט.

גאַיעווסקי איז געוואָרען דערשאָסען דורך א ליבעס־קאָנקורענט

(§) טעהערנעכטען האָבען מיר געמעלדען וועגען א שיסעריי אויף מאַרישינסקאַ גאַס, אין וועלכער עס איז געפאַלען א שווער פערוואונדעטער דער אַבנאָוואַנער פון יענער גאַס סטאַניסלאַוו גאַיעווסקי. אין א שווערען צושטאַנד האָט מען איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל. געבמען איז גאַיעווסקי געקומען אויף א געוויסען מאָמענט צום בעוואוסטזיין און ער האָט ערקלערט, אַז מען האָט איהם געשאָסען צוליב אייפערזוכט. ווער אָבער דער שיסער איז געווען, האָט ער נישט געוואָלט זאָגען.

האַנדווערקער, וואָס האָבען בעזונדערע פערקויפס־שטעלען

וועלען פאַר זייערע אויסאַרבייטונגען מוזען צאָהלען אומזאַץ־שטייער

(ב) האַנדווערקער, וואָס אַרבייטען אַליין אָדער זיי בעשעפטיגען 1 מיטגליד פון דער משפּחה, זענען בעפרייט פון דער פליכט אויסצוקויפען א פּאַטענט און דאַרפען אויך נישט צאָהלען קיין אומזאַצשטייער. אויב די דאָזיגע האַנדווערקער האָבען א בעזונדערע פערקויפס־שטעלע פון זייערע אייגענע אויסאַרבייטונגען, מוזען זיי שוין האָבען א פּאַטענט אויפ'ן געשעפט און ס'מוז געצאָהלט ווערען אומזאַץ־שטייער.

אויפלעבונג אין דער לאָדזשער אינדוסטריע

פוילישע פרויען פאָלגען די עצה פון מיסטער דעווי און קליידען זיך אין פּערקאַלענע קליידער

(§) די סיטואַציע אין דער לאָדזשער טעקסטיל־אינדוסטריע האָט זיך אָנגעהויבען א ביסעלע פערבעסערן. א גאַנצע ריי פאַבריקען, ווי ראָמיש, אייזערט, און טומיינערט עפענען שוין די טעג אויף די פאַבריקען און הייבען אָן אַרבייטען די גאַנצע 6 טעג אין דער וואָך. די אורזאַך פון דער דאָזיגער בעסערונג איז די עצה, וואָס מיסטער דעווי האָט געגעבען אונזערע פרויען, אַז זיי זאָלען טראָגען פּערקאַלענע און ציצענע קליידלעך אין די זומער־חדשים. די פוילישע פרוי' האָט די עצה, קענטיג, געפאָלגט און כמעט אַלע קליידט זיך אין פּערקאַל און קרעטאָן.

די נאָכפראַגע אויף די דאָזיגע אונלענדישע אויסאַרבייטונגען איז דעריבער געוואַלדיג געשטיגען און די פאַבריקען האָבען זיך דעריבער גענומען צו אַרבייטען אויף דער גאַנצער פּאַרע.

בעקאַנטמאַכונג

איטאַליענישע אַקציען־געזעלשאַפט

„ריאוניאַנע אַדריאַטיקאַ די סיקורטאַ",

אַדריאַטישע פערזיכערונגס־געזעלשאַפט אין טריעסט

האָט דעם כבוד צו מעלדען, אַז די ביוראָס פון איהר אָפּטיילונג אין לאָדז ווערען פון 5 יולי 1930 איבערגעטראָגען אין לאָקאַל פון פערזיכערונגס־געזעלשאַפט „פּיאַסט", פּעטריקאָווער 87, טעל. 208-20, 172-51 און 106-77.

די ליטונג פון די בעזונדערע אָפּטיילונגען וועט אנפערטרויט געוואָרען פאָלגענדע פּערזאָנען:

ה' ראָבערט רעזיגער — פייער און גנבה אָפּטיילונג

ה' פּאַול לעווענשטיין — לעבען און אומגליקס־פאַל אָפּטיילונג

ה' לעאָנאַרד טאַלער האָט פערלאָזט זיין פּאָסטען אַלס רעפּרעזענטאַנט פון דער אויבענדערמאָהנטער געזעלשאַפט, פערבלייבענדיג אין פריינדליכע בעציהונגען מיט דערזעלבער.

א גאַיאָווע דערשאָסענע א יונגעל

אין א וואַלד הינטער קאַליש האָט דער גאַיאָווע געשאָסען אויף דעם 16-יעהריגען פּיאָטר פּשיגאַצני, וועלכער האָט געריסען זאַגדעס און שוואַמען אָהן אנ'ערלויבניש. א שווער בערוואונדעטען האָט מען דאָס יונגעל אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל אַריין. דער אומענשליכער גאַיאָווע איז אַרעסטירט געוואָרען.

ווי מיר דערוויסען זיך, איז דאָס איטאַליענישע פייער־ און לעבענס־פערזיכערונגס־געז. „ריאוניאַנע אַדריאַטיקאַ די סיקורטאַ" אין טריעסט ווי אויך די פערז. געז. „פּיאַסט" זענען פעראייניגט אין איין לאָקאַל אויף פּעטריקאָווער 87. אויפ'ן אָרט פון אַרויסגעטרעטענעם ה' טאַלער פיהרט אָן מיט דער פייער־ און גנבות־אָפּטיילונג ה' ראָבערט רעזיגער רעזיגער, דעם לעבענס־ און פאָרפאַלען־טייל ליטעט ה' פּאַול לעווענשטיין.

טראָטואַרען ווערען צורעכט געמאַכט

(וו) היינט הויבט אָן דער מאַגיסטראַט צורעכט צו מאַכען די טראָטואַרען אויף פּעטריקאָווער גאַס, וועלכע זענען בעת דער אַספאַלטירונג צושעדיגט געוואָרען.

טעאַטער און קונסט

היינט ערשטער אויפטריט פון דער „ווילנער טרופּע"

היינט אָווענד קומט פאָר אין שמאָמישען טעאַטער דער ערשטער אויפטריט פון דער „ווילנער טרופּע".

די גאַסטשפּילען האָבען זיך געדאַרפט אָנהויבען געכטען, נאָר צוליב דעם, וואָס דאָס אָנקומען פון די רעקוויזיטען האָט זיך פערשפּעטיגט, איז די פּרעמיערע פון „הערשעלע אָסטראָפּאָליער" געלייגט געוואָרען אויף היינט.

די פאָרשטעלונגען פון דער דאָזיגער רענאָמירטער טרופּע ווערען אין אונזער שטאָט ערוואַרט מיט גרויס שפּאַנונג.

נאָר 1 פאָרשטעלונג פון באָרים טאָמאַשעווסקי און רות רענע

דער דירעקציע פון זומער־טעאַטער „סקאַלאַ" (ציגעל־גאַס 16) איז געלונגען צו בעוועגען דעם בעקאַנטען „סטאַר" פון אַמעריקאַנער יודישען טעאַטער באָריס טאָמאַשעווסקי, ער זאָל אויף דער צוריקרייזע קיין אַמעריקא געבען איין פאָרשטעלונג אויך אין לאָדז.

דער אויפטריט פון דאָזיגען אַזוי פּאָפּולערען יודישען שוישפּילער קומט פאָר מאָרגען, דאָנערשטאָג, אין גאַרטען פון „סקאַלאַ"־טעאַטער. אין דער פאָרשטעלונג בעטייליגט זיך אויך די אויסגעצייכענטע פּרימאַדאָנע רות־רענע. געשפּילט ווערט די אָפּערעטע „סודות פון ליבע".

גרויסע שׂרפה הינטער לאָדז

(ב) אין דאָרף רודא זענען בעת א שׂרפה פערברענט געוואָרען איינגע בנינים און א וואוין־הויז. עטליכע פאַרזאָנען זענען אָפּגעברוהט געוואָרען. דער שאָדען איז גרויס.

אויף לאָדזשער טעמעס

דורכ'ן גיהנום צום גן־עדן

דאָס שול־יאָהר איז געענדיגט. די רייכערע קינדער זיצען שוין אויף די דאַטשעס און אין די קור־ערטער. די אָרימערע קינדער מוזען זיך אָבער בעגנוגענען מיט א ביסעל לופט אויף די האַלב־קאָלאָניעס און די לאָדזשער פּאַרקען.

זעהען מיר טאַקע יעדען פריהמאָרגען די אויסגעמאַטערטע, אויסגעמיטשעטשע קינדער פון דער גויש פאַהרען כאַפּען א ביסעל פרישע לופט, און ווי פאַהרען די קינדער? ווי אַזוי פיהרט מען די קינדער? הונדערטער קינדער אין איין טראַמוויי־וואַגאָן, געפּאַקט ווי הערינג אין פאַס. איין קינד ליגט אויפ'ן צווייטען. דער שווייס רינט פון די בלייכע — אָהן א טראָפּ בלוט — פּנים'ער. ביז די קינדער קומען פון דער פּייפּער, אָדער פון דאָלנאַ גאַס צום פּאַרק, אָפּזיצענדיג און אָפּקוועטשענדיג אין דעם דושנע וואַגאָן, קומען זיי אָהן, מעהר טויט, ווי לעבעדיג.

אויב די קינדער זאָל בעשערט זיין די גאַנצע וואַקאַציע־צייט צו געניסען פון אַזעלכע „פאַרגעניגענס", וואָלט אפשר פיל געזינטער געווען, זיי זאָלען זיצען אין דער היים.

ס'שטעלט זיך דעריבער די פראַגע: צי וואָלט דער מאַגיסטראַט נישט געדאַרפט די קינדער פון דער לאָדזשער אָרימקייט שענקען א ביסעל מעהר אויפמערקזאַמקייט? צי דאַרפען טאַקע די קינדער אויפ'ן וועג צום „גן־עדן" צוערשט פיהלען דעם טעם פון גיהנום?..

—וישאָן—

פון דער לאָדזשער קאָאָפּעראַטיווער האַנדעלס־באַנק

די דאָזיגע ניי - ערעפענטע אינסטיטוציע פּיעטריקאָווער 38, וואָס איז פאַר דער הייינטיגער שווערער צייט א זעהר געוואונשטע און נוצליכע קרעדיט־אַנשטאַלט פאַר דער מיטעלער סוחרים'שאַפט און פאַבריקאַציע, ענטוויקעלט זיך אין פערהעלטניש צו דער גאַר קורצער צייט פון איהר עקזיסטענץ זעהר גינסטיג.

די צאָהל פון די מיטגלידער וואַקסט פון טאָג צו טאָג. און דאָס איז אויסשליסליך צו פערדאַנקען — דער פערוואַלטונג און ראַט פון באַנק, וואָס בעשטעהען פון פעראַנטוואָרטליכע, בעוואוסטע פערזענליכקייטען אין שטאָדט, וואָס זענען גרינדליך בעקאַנט אין באַנק־וועזען, און אויך דעם קוואַליפיצירטען באַנק־פּערסאָנאַל, וואָס שטעהט לגמרי אויף דער הויך פון זיינע אויפגאַבען, אויספיהרענדיג אַלעס פאַכמעניש און פּינקטליך.

אויטאָבוסען מיט טירלעך פון הינטען!

(ב) פון 1. אויגוסט וועלען די טירען פון אַלע אויטאָבוסען מוזען זיך געפינען אין דעם אונטערשטען טייל פון וואַגען. אַלע אויטאָבוסען מוזען אין דער ריכטונג אומגעאַרבייט ווערען.

—o—

וועבער־שטרייק אין בעלכאַטאָוו

בעלכאַטאָוו. (טעלעפאָניש) די אַרבייטער פון דושאַלאָווסקי'ס מעכאַנישער וועבערייַ אין בעלכאַטאָוו האָבען פערשטרייקט צוליב דעם, וואָס זיי ווערט נישט אויסגעצאָהלט דער לוין. (ו)

פערקויפטע נשמות

שפּאַנענדער ראָמאַן

(89 פאָרטזעצונג)

— יאָ, ברייטשייד איז נאָך זעהר נאַריש, — האָט זי געזאָגט צו זיך — עס איז גאָר קיין צווייפעל נישט. אַזוי איז ער אַ העלד, אָבער אין בעצוג צו פרויען איז ער נאָך אַ יונגעל. צי האָט ער אַזעלכע פייערדיגע אויגען בלויז צו קענען איבערשרעקען זיינע שונאים? צי זענען דאָס אויגען פון אַ פייערדיגען טעמפּעראַמענט צו פרויען?... אָבער צו וואָס דאַרף איך זיך אַזוי שטאַרק דערמיט איבערנעהמען? איך דאַרף דאָך זיין צופרידען, וואָס ברייטשייד איז נאָך אַזוי נאַאיוו און קען אַזוי ווייניג די זיסקייט וואָס פרויען זענען אומשטאַנד צו געבען... איך וועל זיין זיין פיהרער, זיין לעהרער, כאַ, כאַ, כאַ, זאָל ער קומען אין מיין שולע זיך לערנען...

— ער מוז זיין בלינד געווען, וואָס ער האָט נישט בעמערקט ווי שעהן איך בין, — האָט זי ווייטער גערעדט מיט זיך. — איך הער דאָך אַזוי אָפט פון אַרטיסטען־קונסטמאַלער, אַז איך בין אַזוי פיין געבויט, אַז איך האָב אַ קלאַסישע פיגור... ברייטשייד האָט עס אודאי געזעהען, ווייל דאָס לייכטע קלייד, וואָס איך האָב דאַמאָלס געטראָגען, האָט מעהר ענטבלויזט מיין קערפּער, ווי איהם פערשטעלט. און דער מאַנספּערשוין איז געבליבען גלייכגילטיג און קאַלט צו מיר. דאָס אַלץ רייצט מיך נאָך מעהר, — איך מוז ברעכען זיין גלייכגילטיגקייט, ער מוז זיין מיינער, איך מוז איהם פערפיהרען, ווען איך זאָל אפילו וויסען אָנצווענדען די מיאוס'טע מיטלען.

נינעטטאַ'ס אַריינקומען האָט איהר געשטערט ווייטער צו טראַכטען.

— איך וויל זיך שוין אויפהייבען, היינט האָב איך מיר צופיל ערלויבט, איך בין שוין אַביסעל צו לאַנג געלעגען אין בעט. נינעטטאַ טהו מיך אָן.

— דער יונגער מאַנספּערשוין האָט דאָך די נאַכט נישט לאַנג געווייַלט ביי אייך, האָט זיך נינעטטאַ דרייסט אָנגערופען.

זי האָט געוואוסט מעהר ווי וועגען איין סוד פון איהר מאַדאַם, אָבער וועגען דער פריינדשאַפט מיט ברייטשיידען האָט זי נישט געוואוסט.

אייגענטליך האָט די פירשטין אויך דאָס שרעקליכע געהיימניש געקאָנט פערטרויען איהר שטוב־מיידעל. ווייל זי איז געווען איהר שטאַרק איבערגעבען און טריי.

— דער לאָקאַי איז ערשט געקומען צו געהען—האָט נינעטטאַ געמאָלדען דער מאַדאַם, — אַלעס וואָס איז נויטיג געווען האָט ער געבראַכט, דאָס גאַנצע געלד האָט ער אויסגעגעבען און...

נינעטטאַ האָט געמיינט, אַז די פירשטין וועט זיך ווידער בעקלאָגען, וואָס דער קעניג איז געוואָרען פאַר איהר אַזוי קאַרג, אָבער היינט האָט זי גאָרנישט וועגען דעם דערמאָנט.

— אויך דו דאַרפסט האָבען עפּעס געלד, זאָג מיר,— האָט די פירשטין זיך צו איהר געווענדעט מיט אַ רוהיגען טאָן, — דו קענסט בעקומען דיין פּענסיע, וואָס קומט דיר שוין פון עטליכע חדשים, אויב דו דאַרפסט דורכאויס האָבען געלד.

— ניין, גענעדיגע מאַדאַם, עס איז נישט אַזוי וויכטיג.

— נעהם דיר וויפיל דיר קומט און נאָך צעהן דוקאַטען, — האָט די פירשטין געזאָגט צו נינעטטאַ'ן, ווייַזענדיג אויף דעם אייזערנעם קאַסטעל, — נעהם דיר. דאָרט איז פאַרהאַן געלד.

נינעטטאַ האָט געמיינט, אַז עס איז שוין דאָרט נישטאָ קיין געלד.

אויפעפענענדיג דאָס קאַסטעל איז זי געבליבען אויסער זיך, דערזעהענדיג די גרויסע סומע געלד, וואָס האָט דערברייכט איבער צוויי טויזענד דוקאַטען, וועלכע ברייטשייד האָט איהר געבראַכט.

נינעטטאַ האָט אַ שאָקעל געטון מיט'ן קאָפּ, ווי זי וואָלט געשטאַנען פאַר אַ רעטעניש.

— דאָס האָט דער שעהנער מאַנספּיל מסתמא איהר געבראַכט די סומע? האָט נינעטטאָ זיך געטראַכט,—אָבער פאַרוואָס איז ער אַזוי שנעל אַוועק און נישט געבליבען ביי איהר איבערנאַכט?

נינעטטאַ האָט וועגען אַלעם גענוי געוואוסט. זי האָט אַלעס אונטערגעהערט אונטער דער טיר, אַריינקוקענדיג דורכ'ן שליסעל־לאָך. דער שעהנער הער האָט זיך אויפגעפיהרט גאַנץ אַנשטענדיג, איהר אפילו נישט אַ קוש געטון אין האַנד. און אפשר איז דאָס געווען בלויז אַ שליח געשיקט דורך עפּעס אַנ'אַנדערן פירשט?

אָבער דאָס איז אונמעגליך. קיינער פון „הויף" וואָלט זיך נישט דערוועגט אָנצובינדען מיט איהר פרישע בעציהונגען, און ווידער, אויב דאָס וואָלט געווען אַ שליח, וואָלט זי איהם נישט אויפגענומען אַזוי גאַסטפריינדליך.

— אין דעם אַלעם מוז זיין פערבאָרגען אַ סוד. און נינעטטאָ האָט בעשלאָסען די גאַנצע זאַך אויסצופאָרשען.

איין זאַך האָט נינעטטאַ'ן נישט געלאָזט רוהען, פאַרוואָס איז דער פרעמדער נישט איבערגעבליבען לענגער און די פירשטין איז פונקטסטוועגען געווען זעהר פרעהליך געשטימט. דער גאַנצער ענין איז איהר אויסגעקומען צו זיין זעהר פערדעכטיג, אָבער נינעטטאַ איז שוין געווען צוגעוואוינט צו אַזעלכע איבעררעשונגען און זי האָט בעדולדיג געוואַרט ביז די מאַדאַם וועט איהר אַליין אַלעס ערקלערען.

(פאָרטזעצונג קומט)

די אראבישע פרעסע

(ענדע פון זייט 3).

צום וואס צו בעפרידיגען דעם ספעציפישען טעם פון זיינע לעזער...

„אל כרמל“ איז דער עלטסטער ארגאן פון דער אראבישער פרעסע אין א"י. ער עקזיסטירט שוין העכער צוואנציג יאהר. ער איז אויך דער פיינסטער, דער מעסיגסטער אין זיינע אטאקעס. עס איז געווען א צייט — פאר דער מלחמה — ווען „אל כרמל“ איז געווען אונזער סאמע ערגסטער, פערביטערטסטער שרעקליכסטער שונא. זינט דער מלחמה אבער האט זיך די אנטי-יודישע פרעסע דא אזוי שטארק ענטוויקעלט, די העצע איז אזוי פערשפרייט אין אלע אראבישע צייטונגען, אז „אל כרמל“ איז שוין נעבליבען הינטערשטעליג אין דעם זין. „אל כרמל'ס“ שיטה איז עקאנאמישער קאמף נעגען יודען. שוין צוואנציג יאהר, אז ער פרעדיגט באיקאט אויף יודען. ער רופט מאויך צו עקאנאמישער זעלבסט מעטונקעט פון די אראבער, „אל כרמל“ איז די איינציגע אראבישע צייטונג, וואס מענה'ט טאג ביי טאג, אהן אויפהער, אז עס איז נישט גענוג פאר די אראבער צו קעמפען געגען יודען, נאר זיי מוזען אליין טון שאפענדע ארבייט, ספעציעל אויפ'ן עקאנאמישען געביט.

דער צווייטער ארגאן, דער צווייטער לויט זיין עלטער און איינפלוס, איז „פאלעסטין“ פון יפו, וואס איז אמאל געשטאנען נאהענט צו די אפאזיציאנעלע פראגרעסיוויסטישע קרייזען. „פאלעסטין“ איז נישט אזוי סעריעז ווי „אל כרמל“, „פאלעסטין“ איז בערוהמט מיט זיינע שקרנישע אטאקעס אויף די יודען און יודישע אנשטאלטען און אויך אויף די רעגירונגס-באאמטע. נישט איין משפט האט ער שוין דערויבער געהאט אויף זיך. נישט איינמאל האט זיין פעראנטווארטליכער רעדאקטאר שטראף געצאהלט און איז אין טורמע געזעסען. מען קען זאגען, אז אפווארהל עס זענען דא פאר דער לעצטער צייט אויסגעוואקסען פיל גיפטיג-אנטיסעמיטישע בלעטלעך, בלייבט דאך אפילו היינט „פאלעסטין“ די גיפטיגסטע אנטי-יודישע צייטונג פון א"י.

מיט א פאר יאהר צוריק איז די גאנצע אראבישע פרעסע געלעגען אין די הענד פון די קריסטען. איצט זענען א דריטעל פון אלע אראבישע צייטונגען אין די הענד פון מוזלמענער. צווישען זיי פערנעמען א בעזונדער חשוב'ן פלאץ די צוויי ירושלים'ער צייטונגען „אל האיאט“ (ערשיינט טעגליך) און „אל דזשאמעא אל אראביא“. די ערשטע שטעהט נאהענט צו דער אראבישער עקזעקוטיווע און די צווייטע איז דער ארגאן פון דעם מופתי. „אל דזשאמעא“ האט א גרויסען חלק אין דער בלוט-דורשטיגער העצע, וואס ווערט געפיהרט געגען יודען אנהויבענדיג 1927 ארום די פראגען פון פותל מערבי, אמאר מעשעט א.ד.גל. „אל דזשאמעא“ פיהרט אויך אן מיט'ן קאמף געגען די קריסטליכע מיסיאנען, וועלכע דער העכסטער מוזולמענישער ראט מיט'ן מופתי אין דער שפיץ ערקלערען פון צייט צו צייט. „אל האיאט“ האט אנגעהויבען צו ערשיינען נאך דעם אויגוסט-פאגראם און האט פונ'ם ערשטען מאמענט אן פערנומען אנ'עקסטרעמע אנטי-יודישע און אנטי-בריטישע פאזיציע. „אל האיאט“ פאדערט פולע אומאפהענגיגקייט פון א"י, וואס דארף זיין א דורכאויס אראבישע לאנד. „אל האיאט“ איז דער ארגאן פון די עקסטרעמיסטען אין דער אראבישער עקזעקוטיווע.

פון די איבעריגע אראבישע צייטונגען דארף בעזונדערס דערמאנט ווערען „מעראאט על שארק“ פון ירושלים, וואס איז אמאל געווען א מעסיגער ארגאן און דער מעיאר ראגעבביי נאשאשיבי האט אוהם געשטיצט. זינט די אויגוסט-געשעהענישען איז די צייטונג ארייבער אין די הענד פון דער עקסטרעמיסטישער יוגענד. איהר רעדאקטאר זיצט איצט נישט אין ירושלים נאר אין שכם וואוהין מען האט אוהם פערשיקט אויף א יאהר פאר זיינע שארפע רעדעס און דער צייט פון נעבי מוסא, מיט א פאר חדשים צוריק.

די אנדערע אראבישע צייטונגען זענען: „סאאוט אשא“ ווענען רעדאקטאר וואוינט אין בית-לחם געדרוקט אבער ווערט די צייטונג אין ירושלים), „אל אוקדאם“ „אלס סיראט אל מוסאקים“, „אכבאר“ — אלע דריי אין יפו; „אוננאפיר“, אל נאדיא“ און חיפה; „אלזאמר“ און עכו. די ערשטע צייטונג איז נאהענט צו די קאטוילישע קרייזען. די צווייטע איז אויך א קריסטליכע. די דריטע איז א פאנאטיש-מוזולמענישע און איז אין אפאזיציע צום מופטי; די פירטע איז נישט אפען אנטי-יודיש, ווייל זי האט יודישע אבאנענטען און יודישע אנאנסען. זי איז אהן ווירקונג לחלוטין. „אוננאפיר“ האט שוין אמאל צעהן געביטען זיין פאזיציע, איצט איז ער עקסטרעם אנטי-יודיש, אבער אמאל איז ער געווען פרא-יודיש — ווען ער פלעגט געשטיצט ווערען פון יודען. „אל אאידא“ איז א קליין, נישטיג בלעטעל, וואס מען רעכענט זיך מיט אוהם נישט. „אל זאמר“ איז א הוסטאריש, קאריקאטור-בלעטעל אויך אהן איינפלוס.

אט דאס איז דאס גאנצע בילעל ארומקייט פון דער אראבישער פרעסע אין א"י. פונ'ם זשורנאליסטישען שטאנד פונקט איז זי נידעריגער פון יעטוועדער קריטיק. דערפאר אבער איז איהר דעסטרוקטיווער, העצערישער ווערט אנגעהויער גרויס... (יט"א).

——=0§0=——

קינא ZACHĘTA זגערזשער 26

היינט און טעגליך מעכטיגע דראמא-א. ג. „ים-בעסטיע“ מיט דעם געניאלסטן טראגיקער אין די הויפט-ראלע John Barrymore i Dolores Costello פערשטארקטער סימפאנישער ארקעסטער. דער זאל ווערט מעכאניש ווענטילירט!

בעזהש"ית
מודעה רבה לאוריתא
הנני מודיע בשער בת רבים שיצא לאור עולם הס'
„נפלאות הסבא קדישא“
מר"כק אדמו"ר הר"הק המפורסם בכל קצוי תבל רשכבה"ג מרן ר'
ישכר בער זצ"ל מראדאשיץ,
בו יסופר נפלאות, וח"ת, ושיחותיו ומדרגותיו הנוראים מופת העצומים, אשר קדש בהם שם שמים ברבים, וכל קורות ימי חייו מטרם התגלו תו עד יום הסתלקותו, אשר נפש הקורא יתענג בהן עונג רוחני, וי,תלהב לבו לעבודתו ית"ש, ע"כ כל מי שלא זכהב עדין משכו וקחו לכם ברכה לתוך בתיכם, וזכות חצ"הק המובאים בתוך הספר יעמד לנו שנזכה להרמת קרן ישראל במהר הולגאולה שלמה ובנין ציון וירושלים בב"א.
הצעיר ראובן חיים אלכסנדר
בהר"הח מו"ה יוסף יהודא ז"ל מראדאשיץ
לאדז, קאמיענא 17
הערה: גם התמונה של הר"הק הנ"ל יש להשיג אצלי.
בעמערקונג: אזוי ווי ס'האט איינער ארויסגעגעבען מעשה-ביכלעך פון אדמו"ר הק' ר' אליעזר דוד זצ"ל מראדאשיץ, און פון פארענט שטעהט א בילד, זאל מען וויסען, אז עס איז פולשטענדיג ליגענד, און עס איז אהן ערלויבניש פון הרבנים הצדיקים שליט"א מראדאשיץ. מען איז איהם מזהיר מהיום והלאה זאל אזעלכעס נישט פאסירען, בפקודת בני הרה"ק מראדאשיץ זי"ע הנ"ל.
אדרעס שלי: R. Czarnicha, Łódź, Kamienna 17
הספר וגם התמונה להשיג גם במסחר הספרים „ראטינבערג“ לאדז, נאוואמיעסקא 31

דרוקזאכען
»»» אלערליי «««
הערצן שנעל, און פראמפט אין דער פיינסטער אויספיהרונג און מאדערנסטער שריפט אויסנעפערטיגט. —
קלעפסידרעס
ווערען אין פערלויף פון 1 שעה געדרוקט און אויסגעקלעפט אין דער גאנצער שטאט
בוכדרוקערי
ע. און מ. האמבורסקי
פיעטריקאווער 16, טעלעפאן 47

Dr. A. Mazur
ווסכאדניא 65, — טעל. 166-01
נעמט אן פון 10—2.31.30 און 4—6 אווענדס

בעקאנטמאכונג
אין יעצטיגען מאמענט, ווען דער קריזיס וואקסט פון טאג צו טאג און קיינער נעמט נישט אין אכט די סיבות פון וואנען דאס אומגליק קומט, האט זיך געגרינדעט אין לאדז דער פעראיין מיט דעם נאמען
תומכי סוחרים מדוכאים
וועלכער שטעלט זיך פאר א אויפגאבע אריין צו דרינגען אין אלע רעגירונגס-קרייזען ווי סקארבאווע, קאמונאלע און אנדערע צו געבען א ווידערשטאנד געגען די שטייערן און זעמטליכע עולות פון סוחר'טום.
אלזא סוחרים, ווען איהר פיהלט א סימפאטיע צו דער דאזיגער געזעלשאפט, איז אייער אויפגאבע און אייער אייגענע אינטערעס צו קומען אינ'ם ביורא פאלודניאווא 18 צו פערשרייבען זיך אלס מיטגליד. צייטווייליגע אינפארמאציעס ערטיילט טעגליך דער לייטער פון דער געזעלשאפט. גענויע אינפארמאציעס וועלען ערטיילט ווערען ביי דער אלגעמיינע פערזאמלונג וועלכע וועט נאך ווערען מיטגעטיילט. ביי דעם פעראיין ווערען געגרינדעט א ביטע-שריפט ביורא און אינפארמאציאנס-ביורא. די איינשרייבונגען אויף מיטגלידער הויבען זיך אן דינסטאג דעם 8 יולי ד. י. מיט אכטונג דער גרינדער.

חדשה בספרות העברית!
יצא לאור זה עתה ספר מדעי-אמנותי יחיד במינו, המענין, מענג ומושך את לב הקורא בתוכנו ובסגנונו, בשם
„המוסיקה בכתבי הקדש, בתלמוד ובקבלה“
מאת י. קיהן
הספר נדפס בהידור על נייר משובח ומכורך יפה.
מחירו עם המשלוח 1 דולר. להשיגו אצל המחבר
J. Kühn, WIEN XX, Karl Meisslstr. 1

לעזט!
אכטונג! אכטונג!
קאנקורענץ-פרייזען!
כדי צו ערמעגליכען די ברייטסטע קרייזען פון ג' פובליקום צו בעקומען א ביליגע און גוטע קינסטלערישע אויפנאהמע' זענען די פרייזען אין מיין פאטאגראפישען אנשטאלט געווארען פערקלענערט ווי
12 שטיק („Express pictures“) זל. 2
6 „ פאסט-פאטאגראפיעס „ 2
6 „ פאסט- „ ברוין „ 6
6 „ „ אויף זייד „ 8
אכטונג צו א ½ טוץ זיידענע פאסט-פאטאגראפיעס גיט מען צו אכטונג
אנ'אריגינעלען פארטרעט בחנם!!
ס'ווערען אויך אויסגעפערטיגט פארטרעטען אין ראהמען און אויך א פערקויף פון ראהמען
קומט און איבערצייגט אייך!
מיט אכטונג
„PARISIEN“
קונסט-אנשטאלט
פראנציסקאנער 30.

ŁÓDZKI SPÓŁDZIELCZY BANK HANDLOWY
z ogr. odp. przy ulicy Piotrkowskiej 33, Telefon 150-66
ערלעדיגט אלערליי באנק-אפעראציעס, אינקאסא אויף גאנץ פוילן ביי מינימאלע פראוויזיאן אויסצאהלענדיג אוואנסען. אינקאסעס אויף לאדז 25 גראשען פון יעדען וועקסעל.

הילפס-פעראיין „תומכי אורכים“ פאמארסקא 18
היינט מיטוואך דעם 2-טען יוני 1930, 7 אווענד קומט פאר לויט דעם אויפטראג פון דער רעוויזיאנס-קאמיסיע א
אויסערגעוועהנליכע גענעראל פערזאמלונג
מיט פאלגענדע טאג-ארדנונג: 1) ערעפנונג 2) וואהלען פון א פארזיצענדער און אסעסארען 3) בערוכט פון דער רעוויז. קאמיסיע, 4) סטאטוטען ענדערונג, 5) וואהלען פון א פערוואלטונג און רעוויז. קאמיסיע, 6) פארשלאגען.
בעמערקונג: לויט פאראגר. 19p2 פון די סטאטוטען, ווען ס'וועט נישט קומען די די געהערינע צאהל מיטגלידער צום 1-טען טערמין זא קומט די פערזאמלונג פאר היינט 9 אווענד צום 2-טען טערמין און וועט זיין גילטיג ביי יעדער צאהל מיטגלידער.
די פערוואלטונג פון „תומכי אורחים“

פאר אנ'אינקאסא-ביורא
ווערט געזוכט
אנ'אינטעליגענטער
יונגערמאן
אפערטען אבצוגעבען אין „לאדזער טאגעבלאט“ אונטער „אינקאסא“

א פראטעסט
אויף 75 זלאטיס אונטערגעשריבען דורך ד. זיגעלבוים ארדרע י. ה. זיגעלבוים צאהלבאר ד. 10-5 אין דיינדובקי. דער וועקסעל ווערט ערקלערט פאר אונגילטיג. אפצוברענגען אנדזשעיא 46, ברייטבארד.

אינטעליגענטער שדכן
וואס האט קענטשאפט אין אלערליי ספערען וואוינט זאוואדזקא 19 מ. 4 אלע האלטען ביי שליסען א פארטי קענען זיך טעגליך קומען רעגיסטרירען פון 12 ביז 2 און פון 4 ביז 6 אוו. דיסקרעציע שטרענג געזיכערט

א זומער-וואוינונג
ביים וואלד פון סאקאלניקי, איינצעלנע און דאפעלטע שטובען מיט קוכען און ווערענדעס ביליג צו פערדינגען. א הערליכע טרוקענע וואלדיגע געגענד. צופאהר מיט'ן טראמוויי ביז צום פשיסטאנעק סלאוויק, 10 מינוט גאנג פון טראמוויי-פשיסטאנעק, צו ערפאהרען אין לאדז, ריבנא 10 (געוועלב).

וויכטיג פאר דאמען!
מאכט איך די עלעגאנטסטע דאמען-היטע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די עלטעסטע היטע איבערארבייטע איך אויף גענצליך ניי. געדענקט די אדרעס:
פאר גאר 2.50 זל.
זאוואדזקא 23
בעמערק.: ניי היטען די לעצטע נייהייטען אין פיינער אויספערטיגונג 50 פראצ. ביליגער ווי איבעראל.
„TOLA“

הזלך בתום ילך בטח,
ומעקש דרכיו יודע
גויל אלו רקיעי, קני כל חורש תא:
דיו אלו ימי וכל מי כנישו תא:
דירי ארעא ספרי ורשמי רשו תא:
קענען נישט איבערגעבען דאס רעאליטעט פון דער אלט-בעוואוסטער
רעכטסקאנסולטענץ-ביורא פון ה'
מאנעלא, פיעטריקאווער 17
(זאכאדניא 52) טעל. 148-79
וואו עס ווערט פינקטליך ערלעדיגט, געוויסענהאפט געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילע, קארנע, האנדלאווע אפעלאציעס, אדוואלאניעס, קלאוזולעם, זאבעזפיטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין אורזשאנד ראזיעמטשי. ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. מיט אכטונג
ד. מאנעלא, פיעטריקאווער 17

אי שתיקי לך, נפיק מניה חובה
(שבת כ"ט)
אלע יודען דארפען וויסען, אז מ'טאר נישט צעגערן, נאר זאפארט קומען אין מיין ביורא, וואו ס'ווערען געשריבען און ערלעדיגט לויט'ן אוסטאוו:
קלויזולעס און זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אלע ארט פאדאניעס, אויך שותפות-אקטען, וואוינונגס-אקטען, אפעלאציעס, ווילאנטשעניעס א. ד. גל.
רעכטס-קאנסולענט: י. ח. בוזין
לאדז, אגראדאווא 3. טעל. 191-48.
(עגזיסטירט זייט יאהר 1910).
קלויזולעס און זאבעזפיעטשעניעס אויף גאנץ פוילען ווערן ערלעדינט אין 24 שעה

צוויי — עלעקטרישע מאנגעל
פון זאפארט צו פערקויפען
צו ערפאהרען: קאנסטאנטינער 9 אין מאנגעל.

2 און 3 צימער'דיגע
וואוינונגען
מיט קוכען פון זאפארט צו פערמיטען
נאווא-צעגיעלניאנא 22 ביים ווירט.

אבאנעמענטס-פרייז [illegible] אנאנסען-פרייז [illegible]
Redaktor-wydawca E. Hamburski
Drukarnia: E. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 16.